LAISVĖ--LIBERTY
Vienintėlis lietuvių kalboje dienraštis Rytinėse Valstijose
Metam prenumerata:
Jungtinėse Valstijose $8.00
Dalis Queens apskrityje (N. Y.) 9.00
Kanadoje 9.00
Kitur užsienyje 10.00
Pavienio egzempl. kaina 5 centai

LAISVĖ

THE LITHUANIAN DAILY

LAISVĖ--LIBERTY
The Only Lithuanian Daily in the Eastern States
110-12 Atlantic Avenue
Richmond Hill 19, N. Y.
Telephone VIrginia 9-1827—1828
PRICE 5c A COPY

No. 90 **** Richmond Hill, 19, N. Y., šeštad., Geguž. (May) 8, 1954 **** Metai 43-tieji, Dienraščio 35-tieji.

KRISLAI

Devyneri metai.
Kas šiandien?
Lietuva prieš devynerius metus.
Gengsterių darbas.
Rašo R. MIZARA

Šiomis dienomis sukanka lygiai devyneri metai, kai Vokietijos nacių armijos vadovai pasirašė po visiško talkininkams pasidavimo aktu.

Įspūdingiausia scena įvyko 1945 metų gegužės 9 dieną Berlyne, kai hitleriniai generolai su visomis ceremonijomis besąlyginiai pasirašė po protokolu, kad jie pasiduoda.

Kaip jie lenkėsi maršalui Žukovui, taipgi Amerikos, Anglijos ir Francūzijos atstovams!...

O Berlynas, paskutinė Hitlerio tvirtuma, buvo sugriautas miestas.

—:—

Praėjo devyneri metai.

Šiandien mūsų vyriausybė jau galvoja iš naujo kurti Vakarinėje Vokietijoje armiją, kuriai vadovautų tie patys naciai generolai ir žemesnieji karininkai!

Kas prieš devynerius metus tikėjosi, kad šiandien taip bus?!

—:—

Bet...

Nežiūrint, kas ir kaip vystysis, Vokietija tokia jau nebebus, kokia buvo tuojau prieš antrąjį pasaulinį karą.

Gali atsirasti net dešimt Hitlerių, bet jie nesudarys tokios galingos jėgos, kokią Adolfas, padedamas Anglijos, Wallstryto ir Francūzijos, turėjo 1941 metais!

Ne vienas vokietis, beje, prisiminęs 1945 metus, gerokai pagalvos pirmiau negu jis imsis žygio maršuoti "į rytus."

—:—

Šiemet sukaks dešimt metų, kai Lietuva buvo išlaisvinta iš naciškų neprietelių okupacijos.

Nebuvo 1944 metais išlaisvinta tiktai Klaipėda, kur nacių armija buvo įsitvirtinusi.

Beje, neseniai Odessos laivų statykloje buvo pabaigtas statyti didžiulis prekybos laivas, pavadintas "Klaipėda."

Gal būt šiuo metu tasai laivas jau kur nors kitos šalies uoste iškrauna ar imasi prekes.

—:—

Bjauriai pasielgė tie tipai, kurie praėjusį sekmadienį Hartforde staugė vilkų balsais prieš Hartfordo Laisvės Choro suruoštą gražų, iškilmingą koncertą.

Hartfordiečiai lietuviai buvo pasikvietę programai atlikti, tarp kitų, Worcesterio Aido Chorą, solistus, ir duetistus.

Kas tuos fašistinės "kultūros" baublius organizavo? Kas sugalvojo ardyti kultūrišką pramogą, kurioje skambėjo lietuviškos dainos?

Man vienas asmuo rašė, kad jis matė automobilių su New Yorko ir New Jersey numeriais, — automobilių, iš kurių tūli gaivalai sveikino vilkų žmogių, suėjusius ilgamečio lietuvių choro koncertą ardyti!

Gal būt iš New Yorko gengsteriai ir buvo nuvykę Hartfordan ardyti lietuvių kultūros šventę!

Bet jiems nepavyko savo pasiekti. Koncertas įvyko, praėjo taip, kaip buvo ruoštas.

Ak, kokių baisių būtybių priveisė hitlerizmas ir smetonizmas!...

SENATORIUS RAGINA TARDYT McCARTHY UŽ KRIMINALĮ DARBĄ

Generalis prokuroras plačiau išdėsto McCarthy'o klastą

Washington. — Demokratas senatorius John L. McClellan, tyrinėjančios senato komisijos narys, sako, jog McCarthy, gal būt, kriminaliai prasikalto. Nes McCarthy ar jo agentai vogtinai išpešiojo kai kuriuos sakinius iš FBI slapto raporto valdžiai apie tūlus nužiūrimus asmenis armijoje. McCarthy ar jo štabas sudėjo išpešiotas iš raporto ištraukas krūvon. Pakeitė raporto spėliojimus į "patvirtintus kaltinimus." Viską suglemžė ir iš to sufušeriavo neva paties Edgario Hooverio, FBI direktoriaus, rašytą laišką. O tą neva laišką McCarthy perstatė tyrinėjančiai komisijai kaip "tikrą dokumentą," ir sakė, kad "vienas jaunas karinės žvalgybos oficierius (gal nebuvėlis) įteikęs jam tą laišką."

Senatorius McClellan todėl siūlė generaliniam prokurorui Brownell'iui ištirti, ar McCarthy turėtų būti teisman patrauktas kaip kriminalinis nusikaltėlis.

Brownell gi liudijo komisijai, jog "pats Hooveris man sakė, kad jis niekuomet nerašė tokio laiško."

Demokratas senatorius Stuart Symington, kitas tyrinėjančios komisijos narys, taip pat ragino generalį prokurorą sužinoti, kas sulaužė įstatymą, išvagiant tūlus dalykus iš draustino FBI pranešimo ir suklastuojant juos į neva Edgaro Hooverio laišką.

Indokinijos turčiai jau bėga užsienin

Hong Kong.— Francūzai bei kiti turčiai jau urmu bėga iš Hanoi, Indokinijos sostinės, į anglų kolonija Hong Kong. Bijo, kad Vietnamo komunistai gali greitu laiku užimti Hanoi.

ARTILERIJOS GRIAUSMAI

Hanoi, Indokin.— Jau ir čia girdisi artilerijos trenksmai iš mūšių tarp francūzų ir Vietnamo komunistų.

Jeigu komunistai užimtų Hanoi, tai būtų neapsakomai didesnis francūzams nuostolis, negu Dien Bien Fu tvirtovės praradimas.

Tribune sako,—netikėt jokiam McCarthy žodžiui

New Yorko Herald-Tribune, republikonų dienraštis, redakciniame savo straipsnyje ketvirtidienį rašė:

"McCarthy su saviškiais... jau labai aiškiai įrodė, kaip jie meluoja, šmeižia, viliūgingai stato pinkles ir daro tokias klastas, kad stojasi klausimas: — Ar galima tikėti bent vienam jo žodžiui? Ar galima tikėti ir jau McCarthy'o padarytiems (neva) atidengimams komunistinių suokalbių?"

Egipto premjeras suėmė 45 armijos oficierius

Kairo, Egiptas. — Premjero Nasserio vadovaujama, karininkų taryba areštavo jau 45 armijos oficierius, kaip prezidento Naguibo šalininkus. Sako, kad jie planavę nuversti esamąją valdžią (tai yra, karinį Nasserio viešpatavimą).

Streikuoja 10,000 atominių darbininkų

Hanford, Wash. — Sustreikavo daugiau kaip 10,000 darbininkų, sustabdydami statymą naujų atominių fabrikų už 160 milijonų dolerių.

Streikieriai, Darbo Federacijos unijistai, žada negrįžti darban, iki samdytojai pavarys penkis neunijinius darbininkus.

Suomijos premjeras būsiąs draugiškas visiems

Helsinki, Suomija. — Naujasis Suomijos premjeras Toerngren pareiškė, jog laikysis draugiškos politikos link Sovietu Sąjungos ir visų kitu šalių.

padaugėjo sirgimai vaikų paralyžium

Washington. — Balandžio mėnesį šiemet 424 asmenys susirgo kūdikinių paralyžium (polio) įvairiose valstijose, tai 14 procentų daugiau, nekaip pernai per tą patį mėnesį.

Sovietų komandierius pas jankių komandierių

Heidelberg, Vokietija.— Generolas A. A. Grečko, armijos komandierius Rytinėje Vokietijoje, lankėsi čia pas generolą Hodge, amerikinės armijos komandierių Vakarinėje Vokietijoje.

Tai buvo mandagumo vizitas, atsiliepiant į tai, kad gen. Hodge pernai rudenį lankėsi pas gen. Grečko Berlyne.

Izraelis mini savo 6 metų sukaktį

Jeruzalė. — Izraelis pradėjo iškilmingus minėjimus 6-metinės sukakties nuo pirmosios žydų valstybės įsikūrimo per 19 šimtmečių.

Izraelio prezidentas Ben-Zvi ir premjeras Sharett savo kalbose kritikavo Ameriką bei kitas didžiąsias šalis, kad jos stiprina arabiškus kraštus. O tie kraštai tykoja sunaikint Izraelio valstybę.

AMERIKA DAVĖ ITALIJAI KARINIŲ DARBŲ JAU UŽ 397 MILIJONUS DOLERIŲ

Roma. — Jungtinės Valstijos pasirašė kontraktą, kad Italija pastatytų amerikiniam laivynui dar du karo laivus už 13 milijonų dolerių.

Viso gi Amerika yra užsisakius karinių dirbinių iš Italijos už daugiau kaip 397 milijonus dolerių.

UNIJŲ PROTESTAI

Washington. — CIO ir Darbo Federacija jau kartotinai protestavo, kad republikonų valdžia atiduoda francūzams, italams bei anglams daugybę karinių darbų, kuomet 4 milijonai amerikinių darbininkų be darbo vaikščioja.

Iš 15 miestų majorai atsišaukia į Kongresą -- paskirt daugiau pinigų namams statyti

New Yorko miesto majoras Robertas F. Wagneris ir 14 kitų miestų majorai pasiuntė atsišaukimą į Jungtinių Valstijų Kongresą, kad paskirtų daugiau valdinių pinigų gyvenamiems namams statyti. Sako, amerikiečiams reikia bent 2 milijonų naujų buveinių per metus. O Eisenhowerio valdžia siūlė tiktai tiek prisidėti, kad būtų pastatyta viso 1 milijonas gyvenamų patalpų.

Sykiu su Wagneriu atsišaukimą pasirašė majorai Philadelphijos, Pittsburgho, San Francisco, Baltimorės, Buffalo, Providence, Denverio ir kt.

GRASINA SUSTABDYT PARAMĄ NAMAMS

Washington. — Tyrinėjančioji Kongreso komisija suranda, kad naujų namų projektų kontraktoriai, papirkinėdami tūlus valdininkus, nusuko milijonus dolerių nuo Federalės Namų Administracijos. Kai kurie republikonai senatoriai bei kongresmanai todėl jau šneka, kad reikėtų visai sustabdyti valdinę paramą gyvennamiams statyti.

Vietnamo liaudininkai pasiekia Dien Bien Fu tvirtovės vidurį

Hanoi, Indokin. — Vietnamo liaudininkai iš trijų pusių šturmavo apgultus francūzus Dien Bien Fu tvirtovėje ir prakirto spragą vidujinėje jų apsigynimo linijoje iš pietvakarinio šono. Pro spragą vidun įsiveržė tūkstančiai liaudininkų.

ŽUVO 2 AMERIKOS LAKŪNAI

Virš Dien Bien Fu tvirtovės susprogo didžiulis amerikinis orlaivis, užmušant du "civilinius" Amerikos lakūnus. Orlaivis mėgino numesti francūzams ginklų bei maisto. Ji, tur būt, liaudininkai pašovė.

Kinija reikalauja paplatint Ženevos konferenciją

Ženeva. — Kinijos Liaudies Respublikos atstovai reikalavo pakviest konferencijon taip pat Kambodijos ir Laoso liaudiškųjų valdžių atstovus. Be to, jie sakė, reikėtų dar kviesti Indiją, Burmą ir Indoneziją.

Laos ir Kambodija yra dvi Indokinijos dalys su 4 milijonų gyventoių. Trečioji, svarbiausia dalis yra Vietnamas su 22 milijonais gyventojų.

Liaudininkai - komunistai jau yra atkovoję nuo francūzų daugiau kaip du trečdalius Vietnamo.

Peking. — Kinija įkalino du Amerikos laikraštininkus ir jūreivį kaip šnipus.

AUDĖJŲ UNIJA ŠAUKIA IŠRINKTI NAUJOSIOS DALYBOS VALDŽIĄ

Smerkia Eisenhowerio valdžią, kuri "viską turčiams atiduoda"

Atlantic City, N. J. — Didžiosios CIO Audėjų Unijos suvažiavimas, 1,500 delegatų, vienbalsiai priėmė politinę rezoliuciją, kuri smerkia Eisenhowerio valdžią, "tarnaujančią tiktai turčiam ir jų bizniui." Rezoliucija reikalauja išrinkti tokią valdžią, kuri vykdytų Naujosios Dalybos programą, nužymėtą prezidento Roosevelto.

Rezoliucija užgirta po CIO pirmininko Walterio Reutherio kalbos ir diskusijų apie politinio veikimo reikalus.

REUTHERIO KALBA

Reutheris sakė:

"Mūsų obalsis kongresiniams šių metų rinkimams turėtų būti — Atsiteisti republikonams!

"Jeigu mes padarytume bedarbiais trejetą tuzinų politinių reakcininkų, tai aš manau, galėtume sugrąžinti apie 3 milijonus bedarbių atgal į darbą.

"Republikonai vykdo savotišką keturių punktų programą:

"Jie ima iš paprastų žmonelių ir atiduoda trustų bizniams ir turčiams. Jie apleidžia savo pareigas dėl žmonių naminiame fronte, ir jie nubaido šalin mūsų draugus pasauliniame fronte.

"Matote, mūsų valdžia sugeba išleisti bilijonus ant bilijonų dolerių karui ir naikinimui žmonių gyvybių, bet jeigu jūs pasakote, išleiskime šiek tiek pinigų gerinti žmonėms gyvenimą taikos metu, tai jie atsako: — Neturime lėšų."

KITOS REZOLIUCIJOS

Audėjų suvažiavimas taip pat užgyrė rezoliuciją, reikalaujančią pagerinti senatvės apdraudą ir mokėti bedarbiams bent pusę reguliario jų uždarbio per 39 savaites kasmet.

Kita rezoliucija žada smarkiau organizuot neunijinius darbininkus į uniją, ypač pietinėse valstijose. Tuo tikslu suvažiavimas nutarė pakelti narines duokles doleriu per mėnesį.

Suvažiavimas vienbalsiai vėl išrinko unijos pirmininku Emilių Rieve ir kitus vykdomosios tarybos pareigūnus.

Kongresas užgiria Lawrence Seaway

Washington. — Kongreso Atstovų Rūmas 341 balsu prieš 158, pagaliau, užgyrė valdžios siūlymą statyti išvien su Kanada St. Lawrence Seaway, pagilinant St. Lawrence upę iki 27 pėdų, taip kad jūrų laivai galėtų praplaukti iš Ontario ežero į Erie, Huron ir Michigan ežerus, taip pat kanalu sujungiant šiuos ežerus su kitu didžiuoju ežeru.

Ši planą Senatas jau pirmiau užgyrė.

Tas darbas lėšuos Jungtinėms Valstijoms bent 105 milijonus dolerių.

Japonai tyrinėja, kaip H-bomba užnuodijo vandenyną

Tokio, Japonija. — Japonija siunčia laivą su atomine laboratorija, kad ištirtų, kaip hydrogeninės amerikonų bombos apnuodijo milžiniškus plotus Pacifiko Vandenyno.

Vis dar pavojingai tebeserga 23 japonai žvejai, kuriuos apnuodijo šiukšlės nuo hydrogeninės bombos, išsprogdintos kovo 1 d. Tada tie žvejai buvo laive už 85 mylių nuo sprogimo vietos.

Statoma bažnyčios Stalino mieste, Rytinėj Vokietijoj

Berlin. — Rytinės Demokratinės Vokiečių Respublikos valdžia davė leidimą katalikams ir protestantams pasistatyti bažnyčias Stalinštadte, 12,000 gyventojų mieste.

Tai naujas, "pirmas socialistinis miestas," su specialiai pastatytais namais darbininkams didžio Stalininio geležies ir plieno fabriko.

Honduro valdžia laužo streiką prieš jankius

Tegucigalpa. — Honduro valdžia pašalino du Guatemalos konsulus; apšaukė juos komunistais ir streiko kurstytojais.

Streikuoja 20,000 darbininku prieš United Fruit (vaisių) kompaniją, kurios savininkai yra Jungtinių Valstijų kapitalistai. Honduro valdžia įsakė savo armijai streiką sulaužyti.

Honduras ir Guatemala yra Centrinės Amerikos respublikos. Guatemalos valdžia progresyvė.

ORAS. — Dalinai apsiniaukę ir nekaršta.

LAISVĖ

LITHUANIAN DAILY, PUBLISHED BY
The Laisvė, Inc.
Established April 5, 1911
Every day except Sundays, Mondays and Holidays
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19. N. Y.
TEL. VIRGINIA 9-1827—1828

President, JOHN GRYBAS; Secr.-Treasurer, WILLIAM CHAPELS
Editor, ROY MIZARA

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	$8.00	Canada and Brazil, per year	$9.00
United States, per 6 months	$4.50	Canada and Brazil, 6 months	$5.00
Queens Co.	$9.00 per year	Foreign countries, per year	$10.00
Queens Co.	$5.00 per six mos.	Foreign countries, 6 months	$5.50

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y under the Act of March 3, 1879.

Jums, mūsų motinoms

Šis sekmadienis bus Motinos Diena, motinai pagerbti diena. Rašys laikraščiuose, prakalbas sakys salėse, kalbės per radiją ir televiziją, melsis bažnyčiose, motinos garbei, motinos šlovei. Gerbsime tas motinas, kurios jau mirusios, gerbsime gyvąsias, gerbsime dar gimsiančias, — gerbsime motinas visų laikų, visų amžių bei epochų.

Ir laikas tam labai tinkamas. Oras jau atšilęs, jau pavasaris. Gamta gražiai puošiasi, gyvybė trykšta laukuose ir miškuose. O didžiausia motinos prasmė yra gimdymas, auklėjimas, prižiūrėjimas, atsidavimas ir meilė vyščiaus vaisiui. Motina ir vaikas — praeitis, dabartis ir ateitis. Kokia didelė, viską nulemianti sąvoka!

Ir pačios motinos, — gal toli gražu ne visos, gal tiktai, kol kas, mažuma susipratusių motinų, — apie tai visą rimtai pagalvos. Jos džiaugsis joms teikiame šlove. Jos didžiuosis savo pašaukimu. Bet jos taip pat pagalvos ir apie tai, kas buvo, kas yra, ko trūksta, kas turėtų ir galėtų būti. Jos pagalvos apie tuos baisiuosius pavojus, prieš kuriuos tapo pastatyta visa žmonija. Jos pagalvos apie naujo karo kurstytojus, apie atominio karo propaguotojus ir garbintojus, apie tuos sunaikinimus, kuriuos toks karas atneštų ne tik Amerikai, bet visai žmonijai. Jos pagalvos apie savo atsakomybę garbingoje kovoje ir čia, ir visur kitur tokiam karui pastoti kelią. Jos pagalvos apie savo rolę milžiniškose pažangiosios žmonijos pastangose išlaikyti ir užtikrinti pastovią taiką ir ramybę visame pasaulyje. Nes tiktai taikoje ir ramybėje gali mūsų motinos ir sau ir savo vaikams užtikrinti laimingą rytojų.

Mūsų motinos pagalvos, arba bent turėtų pagalvoti, ir apie tai, kodėl plinta nedarbas, gilėja depresija, šakojasi nedateklius, milijonus kankina baimė "lietingos dienos." Jos taipgi pagalvos, arba turėtų pagalvoti, ką daryti, ką veikti, kad išlaikyti demokratines teises ir civilines laisves, kurias kėsinąsi iš Amerikos žmonių išplėšti ir sunaikinti makartistinės pabaisos.

Taip, taip, mes visi nepamirškime tų motinų, kurioms grūmojama išdeportavimu, atskyrimu nuo jų mylimų, nuo jų vaikų, nuo prietelių, ir tų motinų, kurių vyrai pasmerkti kalėti, kurios paliktos vienos rūpintis savo vaikais. Mes nulenksime žemai galvą prieš motiną, kuri už idėjas ir įsitikinimus, už troškimus ir viltis darbo žmogui šviesesnės ateities tapo sudeginta elektros kėdėje. Nepamirškime jos paliktų našlaičių!

Lai ši Motinos Diena bus diena ne tik pagerbimui motinos, visų motinų, bet taip pat pasižadėjimui daugiau ryžtis, daugiau dirbti, daugiau aukotis idealams taikos, laisvės ir demokratijos!

Ar jau visos progos išnaudojamos?

Motinos Dieną visi laisviečiai pagalvokime apie dienraščio Laisvės dešimties tūkstančių dolerių vajaus eigą. Pasižiūrėkime, apsidairykime, ar jau visas progas esame išnaudoję pagerinimui vajaus, paskubinimui pasiekimo tikslo.

Gal jūsų kolonijoje įvyks parengimas? Būk ten ir prisimink visiems apie vajų.

Gal numatai galimybę pasiekti toliau gyvenantį draugą, pažįstamą, giminę, kuris, paprašius, prisidėtų su auka? Nepatingėk nuvažiuoti ir paprašyti.

Gal, jei ne vienas pats, tai susidėjęs su draugais, galėtum vajaus naudai suruošti sueigėlę, kad ir mažytę, kad ir tik kelių asmenų? Pasirūpink tuomi.

Gal galėtum pasekti pavyzdį mūsų gerojo Jono iš New Jersey? Jis paskyrė po vieną dolerį už kiekvienus savo gyvenimo ir Laisvės dienraščio gyvavimo metus. Gražus ir garbingas pavyzdys.

Gal su savimi turi aukų rinkimo blanką? Nelaikyk tuščios pasidėjęs. Turėk visuomet su savimi ir kiekviename susisitikime su žmonėmis paprašyk jų paramos.

Ką tai reiškia?

Prezidentas Eisenhoweris pažadėjo nesiųsti Indokinijon Amerikos karo jėgų, nebent, girdi, to krašto žmonės panorėtų ar paprašytų!

Tai ar tik nebus ieškojimas progos įtraukti Ameriką į šitą karą?

Kas gi mūsų prezidentui pasakys, ko tie žmonės nori bei trokšta? Ar jiems bus leista laisvai nubalsuoti?

Ne, nebus leista. Jų "nuomonę" ir "troškimus" suteiks tos fašistinės klikos, kurios tarnauja francūzams ir valdo Combodiją, Laos ir dalį Vietnamo.

Kas Ką Rašo ir Sako

"PASIUTĘ" TIE, KURIE NENORI KARO

Brooklyno pranciškonų organui baisiai nepatinka, kad dar mes neturime naujo visuotino atominio karo. Ir už tai jis smerkia ir kaltina "laisvąjį" pasaulį, kuriame randame ir Jungtines Valstijas.

Tame laikraštyje Jonas K. Karys gvoltu šaukia:

"Kas galėtų pasakyti, kokios rūšies pasiutligė apsėdo kultūringąją žmoniją, kad ji nepajėgia susiorganizuoti lemiamajam smūgiui prieš modernus rytų barbarus?"

Mums gi atrodo, kad pasiutlige serga ne kultūringoji žmonija, bet pranciškonų laikraščio bendradarbis.

VAGYS IR JŲ TEISINTOJAI

Gal pirmu sykiu lietuviškos spaudos istorijoje turime tokį atsitikimą, kad dienraštis atvirai teisina ir apgina vagį. Taip daro Chicagos makartistų Naujienos. Kalbėdamos apie Petrovą, kurį Sovietų ambasadą Australijoje apkaltino apsivogime, jos pripažįsta, kad "gal būt, ir tiesa." Girdi, "Vladimiras Petrovas, veikiausia, bus pasiglemžęs buvusius jo kontrolėje sovietų fondus, ir šituo atžvilgiu Maskvos kaltinimai prieš jį gali būti tikri."

Toliau Naujienos pripažįsta, kad "pasisavinimas valstybės pinigų yra baudžiamas nusikaltimas, ir tokie nusikaltimai paprastai esti išduoti jų valdžiai."

Kaip žinia, Australijos valdžia to vagies neišdavė, girdi, "atsižvelgdama į politinę šios bylos pusę."

Bet kokia gali būti politinė vagies bylos pusė? Vagis yra vagis. Jeigu apsivogusieji pareigūnai sugrąžinami jų valdžioms, tai ir Petrovas turėjo būti sugrąžintas.

Teisinimas vagių ir valdžios, kuri juos globoja, parodo, švelniausia pasakius, redaktoriaus pernelyg žemą moralybės ir teisėtumo supratimą.

BETGI NIEKAS JŲ IR NEKVIETĖ

Kalbant apie popiežiaus Pijaus XII pasisakymą už masinio žmonių žudymo ginklų uždraudimą, buvo Laisvėje išreikšta apie galimybę plataus bendro fronto prieš karo pavojų. Makartistų Naujienoms tas baisiai nepatiko. Jos suriko:

"Tegu Bimba organizuoja šitą 'bendrą frontą,' o mes laikysimės iš tolo..."

Čia bus didelis nesusipratimas. Laisvėje buvo minimas "visas kairysis socialistinis judėjimas," o ne politiniai sugedę menševikai iš Naujienų. Nereikia Naujienoms nei girtis, nei didžiuotis: visiems mums seniai žinoma, kad jos laikosi iš tolo nuo kiekvieno sąjudžio prieš naują karo pavojų ir prieš reakciją. Seniai jos pasirinko makartistų kelią ir juomi važiuoja. Nieko nepadarysi. Bet jau bent nereikėtų plūsti kitus, kurie tuo keliu nenori klampoti, kurie dar nėra praradę žmoniškumo principų ir nenorėtų susilaukti naujos pasaulinės skerdynės.

TEBEPUČIA PRIEŠ VĖJĄ

Kunigų Draugas praneša, kad neseniai Washingtone įvykusi "vyrų katalikiškos akcijos" konferencija. Joje buvus atstovaujama ir Lietuvių R. K. Federacija.

Konferencija priėmusi rezoliuciją, "komunistinės Kinijos režimo pripažinimo klausimu." Nereikia nė aiškinti, jog joje konferencija reikalauja mūsų vyriausybę "tvirtai laikytis nusistatymo Kinijos nepripažinti."

Tas tik parodo, kad toje konferencijoje nebuvo vadovaujamasi šaltu protu. Argi tie taip smarkūs "katalikiškos akcijos vyrai" dar vis nepermato, jog jie beviltiškai pučia prieš vėją?

Kinijos pripažinimas ateina ir ateis. Tiktai laikinai mūsų vyriausybė gali įkišti galvą į smėlį ir nuduoti, kad galima ir išmintinga penkių šimtų milijonų tautą ignoruoti, su ja nesiskaityti, ją boikotuoti.

Italijos kairieji socialistai

ROMA, balandžio 14 d.— Čia pasibaigė Italijos Socialistų partijos CK plenumas. Partijos sekretorius Pietro Neni padarė pranešimą apie bendrąją politinę padėtį. Neni, be kita ko, pareiškė, kad Socialistų partijos CK susirinko tokiu momentu, kai ryšium su "keturių partijų koalicijos" atgaivinimu politinė padėtis šalyje paaštrėjo.

Dėl susidariusios padėties, pažymėjo Neni, žymiu mastu kalta socialdemokratų partija, nes be jos pagalbos valdančioji krikščionių demokratų grupė neįstengtų ignoruoti atnaujinimo reikalavimus, iškeltus 1953 metų parlamento rinkimų metu.

Toliau Neni nurodė, kad šelbos - Saragato vyriausybė vykdo "dešiniausią politiką," kokia tiktai įmanoma dabartinėmis aplinkybėmis Italijoje.

Palietęs reakcinius manevrus, kurių tikslas yra atplėšti Socialistų partiją nuo jos sąjungos su Komunistų partija, Neni pareiškė, kad "minimaliausi reikalavimai, kuriais mes, socialistai, galime sąlygoti, mūsų paramą daugumai arba vyriausybei, turi atitikti visų darbo žmonių, o vadinasi ir komunistų, interesus.

Pranešimą klausimų dėl kovos prieš sutarties dėl "Europos gynybinės bendrijos" sudarymo ratifikavimą padarė Socialistų partijos vadovybės narys ir laikraščio "Avanti" direktorius Tulio Vekjeti. Jis pareiškė, kad tos sutarties patvirtinimas pastatytų Italiją į padėtį kolonijinės šalies, neturinčios orumo ir nacionalinės nepriklausomybės.

Socialistų partijos vadovybės narys Emilio Lusu padarė plenume pranešimą apie pasipriešinimo antifašistinio judėjimo 10-ųjų metinių minėjimą.

Laikraštis "Avanti" išspausdino plenume patvirtintos rezoliucijos tekstą. Rezoliucijoje nurodoma, kad, grįžus prie keturių partijų vyriausybės, Italijoje vėl susidarė įtempimo atmosfera. "Policinis ir administracinis sauvaliavimas paverstas valdymo metodu. Rezoliucijoje taip pat pažymimas ekonominės sustingimas. Šiomis sąlygomis, toliau sakoma rezoliucijoje, Italijos Socialistų partija vėl pareiškia, kad reikia padaryti politikoje "poslinkį" pasitinkant tas jėgas, kurios reikalauja "posūkio, galinčio išplėsti respublikinės valstybės socialinę bazę ir sudaryti naują parlamentinę dauguma, pažangos ir įtempimo mažinimo vidiniu bei tarptautiniu mastu..."

Savo rezoliucijoje CK smerkia veiksmus vyriausybės, kuri, "ministrams - socialdemokratams pataikaujančiai sutinkant, pateikė parlamentui įstatymo projektą apie sutarties dėl Europos gynybinės bendrijos sudarymo ratifikavimą."

Baigiamojoje rezoliucijos dalyje sakoma, kad "būdama ištikima savo istorijai, Italijos Socialistų partija vėl ragina liaudį susivienyti prieš karo politiką, už viso pasaulio valstybių ir tautų sambūvio politiką, už tarptautinės padėties įtempimo mažinimo politiką, už taikos politiką."

Chicagos Žinios

Gegužinės minėjimas
Gerai praėjo

Penktadienio vakare, laike Gegužinės minėjimo Mildos teatre, visas šis blokas, tarp 31 ir 32 gatvių, buvo išjudintas, žmonių pilni šaligatviai.

Kadangi dalyvavo mitinge ir negrų, policija, bijodama negeistinų įvykių, turėjo gerokai apsaugos. Tai pastebėję kaimynai gal manė, kad čia kažin kas įvyks.

Viskas išėjo gerai ir gražiai. Kalbėjo William Patterson, iš New Yorko, taipgi buvo vietinių kalbėtojų, darbo unijų pareigūnų.

Mitingas buvo geras. Žemutinės grindys veik užpildytos publika, bet galerijose buvo mažai. Taigi, mitingas galėjo būti gerai didesnis.

Lietuvių dalyvavo nemažai, tas pagirtina.

Šis mitingas padarė gero, nes tūli žmonės kaip tai įsibauginę, kad negrų čia atsilankymas gali sukelti sukurstytus žmones prieš juos. Žmonių atsinešimas link negrų, tačiau, buvo geras. Matomai, rasistai nepajėgė sukurstyti.

Abelnai, pirmas tarptautinis, tarprasinis mitingas Mildoje praėjo gerai ir gražiai.

Dalyvavę kitataučiai gyrė salę. Sakė, kalbėti joje lengva. Atmosfera labai jauki. Sako, lietuviai labai gerai padarė nusipirkdami šią salę.

Didžiuodamiesi, lietuviai turėtų dar labiau susiburti, sukelti daugiau pinigų, kad greičiau išsimokėjus skolas.

Rep.

Leonas Valančius guli Billings Memorial Hospital. Jam atskelta šlaunies kaulo dalis ir kitas kaulo šmotas pridėta atskelton dalin. Aišku, skausmas nemenkas, bet Leonas, kaip visada, yra gerame ūpe, juokauja.

Gaila, kad jam dar teks bent porą ar daugiau mėnesių pabūti ligoninėje.

—:—

Balandžio 30 staiga smarkiai susirgo Rožė Samulionienė. Nuvežus į South Chicago Community Hospital patirta, kad jos galvos dešinėje pusėje trūkusi gysla ir suparalyžiavo kairiąją galvos pusę.

Gydytojai sako, kad yra vilties ją pagydyti.

—:—

John Calder, Julės Klastauskaitės vyras, staigiai sunkiai susirgo. Nugabentas į Wesley Memorial Hospital. Šiuos žodžius rašant liga tebebuvo tiriama.

—:—

Mildred Friberg dalyvavo Parent-Teacher Sąjungos suvažiavime Springfielde. Veikiausia ji pateiks ir lietuvių visuomenei raportų iš tos nepaprastai reikšmingos mūsų jaunimui ir šalies ateičiai organizacijos darbuotės. Garbė toms motinoms, kurios tame darbe dalyvauja!

—:—

LLD kuopos rūpestingai ruošėsi dienraščio Vilnies suvažiavimui. Rinko delegatus ir teikė pinigines dovanas: 187-ji sveikino su $25 iš iždo, sykiu su mitingo dalyvių dovanomis sudarė $185; 86-ji su dešimke; 19-ji ir kitos taipgi ruošėsi eiti į suvažiavimą ne be dovanų.

Beje, 19-ji kuopa ruošia žaislų vakarą gegužės 15-tą, Mildos svetainėje. Kviečia visus.

I. V.

Queens, N. Y. — Dulkių sprogimas Stein - Davies chemikalų fabrike sužeidė 2 darbininkus.

Skaudi kritikos rykštė prastiems teisėjams

Argi nebūtų gerai, jeigu ir pas mus Amerikoje visi teisėjai būtų žmonių renkami? Jie būtų priversti daugiau skaitytis su eiliniais piliečiais. Iš viršaus paskirti teisėjai jaučiasi atsakingais tiktai prieš tuos, kurie juos paskyrė. Todėl paprastam piliečiui taip sunku surasti teisybę mūsų teismų sistemoje.

Kitaip su teisėjais socialistinėje santvarkoje. Pav., Lietuvoje teisėjai yra pačių žmonių išrenkami. Prieš žmones jie atsako ir žmonėms laikas nuo laiko jie turi patiekti atskaitą iš savo darbo ir elgsenos.

Tačiau, žinoma, ir tokiame atsitikime ne visi teisėjai elgiasi taip, kaip turėtų elgtis pagal įstatymus. Tokie teisėjai susilaukia aštriausios kritikos ne tiktai iš žmonių, bet ir iš vyriausybės.

Štai skaitau pranešimą Vilniaus Tiesoje (bal. 10 d.), kad teisėjų klausimais net buvo pravestas specialus Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo susirinkimas. Geri teisėjai buvo pagirti, o netikę smarkiai išplakti kritikos rykšte.

Tiesoje, tarp kitko, skaitome:

"Priimtame nutarime Lietuvos Aukščiausios Tarybos Prezidiumas pažymėjo, kad kai kurie liaudies teisėjai nuolat palaiko ryšius su darbo žmonių masėmis, sistemingai atsiskaito rinkėjams už liaudies teismo darbą, skaito gyventojams paskaitas politinėmis ir juridinėmis temomis, supažindindami juos su tarybiniais įstatymais, liaudies teismo demokratiniais principais, svarbiausiais partijos ir tarybinės vyriausybės nutarimais mobilizuoja darbo žmones kovai už socialistinio teisėtumo stiprinimą.

"Tačiau yra liaudies teisėjų, kurie neįvertina ataskaitinių pranešimų politinės reikšmės ir labai retai atsiskaito rinkėjams arba ir visai neatsiskaito, tuo pačiu pažeisdami vieną iš svarbiausių tarybinės teisminės sistemos principų. Be to, atskaitiniai susirinkimai neretai atliekami formaliai, neanalizuojant juose liaudies teismo darbo ir savikritiškai neiškeliant esamų jo veikloje trūkumų. Tokie ataskaitiniai susirinkimai nepasiekia savo tikslo, nepadeda stiprinti socialistinį teisėtumą ir gerinti liaudies teismo darbą.

"Daugelis liaudies teisėjų taip pat neskiria reikiamo dėmesio darbui su liaudies tarėjais, retai daro su jais užsiėmimus tarybiniams įstatymams nagrinėti, ne visur liaudies tarėjus vienodai kviečia dalyvauti teismo posėdžiuose, ko išdavoje žymi dalis liaudies tarėjų lieka nuošalyje nuo teismo darbo.

"Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas savo nutarimu įpareigojo liaudies teisėjus nuolat stiprinti ryšius su darbo žmonių masėmis, sistemingai atsiskaityti rinkėjams už liaudies teismo darbą, įtraukti visus liaudies tarėjus į liaudies teismų darbą, reguliariai rengti su jais užsiėmimus, auklėti juos aktyviais tarybinių įstatymų propagandistais ir bovotojais už įstatymų vykdymą įmonėse, įstaigose, kolūkiuose ir gyventojų tarpe.

"Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas taip pat įpareigojo Lietuvos Teisingumo ministeriją pagerinti vadovavimą liaudies teismų darbui, reguliariai išklausyti ministerijos kolegijos posėdžiuose liaudies teisėjų atskaitas ir teikti jiems reikiamą pagalbą.

"Rajonų ir miestų vykdomieji komitetai įpareigoti sudaryti liaudies teismams tinkamas darbo sąlygas, padėti jiems organizuoti ataskaitinius susirinkimus, sistemingai išklausyti vykdomųjų komitetų posėdžiuose liaudies teisėjų ataskaitas ir teikti jiems pagalbą šalinant liaudies teismų darbe esamus trūkumus."

Salietis

Korėjos sportininkai Lietuvoje

Tikrai nepaprastas lietuvių tautos istorijoje dalykas. Lietuvą aplankė tolimieji svečiai iš Šiaurinės Korėjos. Apie tai skaitome Vilniaus Tiesoje pranešime iš Kauno. Aišku, kad šitie svečiai buvo Lietuvos žmonių šiltai visur pasitikti ir priimti.

Tiesos korespondentas rašo apie svečių atsilankymą Kaune:

"Čia viešintieji Korėjos LDR krepšininkai vakar atsilankė 'Kauno audinių' įmonėje. Prie fabriko juos sutiko įmonės sportininkai. Draugiškame būryje korėjiečiai ir lietuviai pasuko į cechus, kuriuose gaminami šilkiniai audiniai.

Nė minutei nesustodamos sukasi mašinos, vyniodamos siūlus, ausdamos audinius. Dirbantieji prie staklių darbininkai svečius palydi šiltais, draugiškais žvilgsniais. Korėjietis be žodžių supranta Kauno darbininką. Nors toli Korėja nuo Lietuvos, bet bendras tikslas — kova už taiką, siekimas naujų laimėjimų taikioje statyboje — juos suartina.

'Kauno audinių' sportininkai pasakojo korėjiečiams apie savo darbą, apie įmonės sporto kolektyvą. Gausios čia sportininkų gretos. Įvairias sporto šakas kultivuoja apie 800 darbininkų. Nemaža ir pergalių yra pasiekta. Žinomi visoje respublikoje 'Kauno audinių' futbolininkų, ledo rituliininku, krepšininkų, lengvaatlečių laimėjimai. Pchenjano Politechnikos instituto metalurgijos fakulteto studentas Pak Cho Rimas kalbėjo apie korėjiečius sportininkus.

Apžiūrėję cechus, svečiai susirinko marginimo ceche. Čia atėjo taip pat įžymieji įmonės darbo pirmūnai. Korėjos krepšininkus šiltai sveikino fabriko sporto kolektyvo vadovas Z. Maksvytis. Sportininkai įteikė svečiams dideles puokštes gėlių ir jų pačių paruoštas dovanėles. 'Kauno audinių' kolektyvas ir korėjiečiai susitarė palaikyti draugystės ryšius. Adresais pasikeitė inžinierius-technologas Vaičiūnaitė ir Meni Kenas, darbininkė Petronytė ir Pak Chič Silas ir kiti.

Šimtai Kauno kultūros instituto studentų stebėjo vakar svečių krepšinio treniruotę. Vakar korėjiečiai apsilankė Kauno Muziki-niame teatre."

LIETUVIŠKOS SPAUDOS ATGAVIMO 50 METŲ SUKAKTIS

Kas ir kaip?

Gegužės mėn. 7 d. sukako lygiai 50 metų, kai Rusijos carinė valdžia leido lietuvių tautai spausdinti lotyniškomis raidėmis knygas ir laikraščius.

Per 40 metų prieš tai, kaip žinia, kvaila ir žiauri caro valdžia draudė lotyniškomis raidėmis lietuviams spausdinti ir skaityti spaudą. Draudė tai daryti Lietuvoje, gi pačioje Rusijoje per tą laikotarpį buvo legaliai pasirodžiusios kai kurios lotyniškomis raidėmis spausdintos knygos!

Kodėl gi caro valdžia 1904 metais pasidarė gera, kad ji suteikė lietuvių tautai tokią malonę?

Klerikalai ir tautininkai sako, būk jie "iškovoję" tą leidimą. Tūli,— net žymūs žmonės,— kadaise teigė, būk "didieji lietuvių tautos patrijotai" savo įtaka ir pinigais išpirkę iš caro valdžios Lietuvai laisvę spausdinti knygas ir laikraščius lotyniškomis raidėmis.

Mes gi sakome, jog tai yra didelė netiesa. Mes sakome, kad visupirmiausiai Rusijos ir kitų tautų Rusijos imperijoje buvusiųjų darbininkų revoliucinis judėjimas *privertė* caro valdžią grąžinti lietuvių tautai laisvę spausdinti knygas ir laikraščius lotyniškomis raidėmis!

Atsiminkime, kad tuomet, kai caro valdžia oficialiai paskelbė šį leidimą, visa Rusija ir kitos tautos buvo išvakarėse 1905 metų revoliucijos!

Bet suteiktoji laisvė lotyniškai spausdinti ir skleisti knygas buvo labai *ribota*,— kiekvienas leidinys, — laikraščio ar knygos bei brošiūros pavydale,— turėjo pereiti per tirštą carinės valdžios cenzūrą. Jei 1905 metų revoliucija būtų buvusi laimėta, davesta iki galo, aišku, viso to nebūtų reikėję; spauda būtų buvusi laisva pilnoje to žodžio prasmėje. Deja, taip nebuvo.

Pirmiau nei bandysiu parodyti profilį kai kurių ponų, besisavinančių nuopelną dėl spaudos atgavimo, pirmiau nei paduosiu skaitytojui kai kurių duomenų apie lietuvių literatūrą, pasirodžiusią prieš spaudos draudimo metus ir laike to draudimo, noriu pasisakyti keliais žodžiais, kaip atrodė mūsų gyvenimas Dzūkijoj prieš grąžinant lietuviams spaudą.

Iš atsiminimų

Nereikia manyti, kad prieš 1904 metus Lietuvoje vyravo "visiška tuštuma", kad žmonės neturėjo lietuviško spausdinto (lotyniškomis raidėmis) žodžio, kad ji buvo pamiršę. Tokis manymas būtų didžiai klaidingas.

Mano atmintis siekia tik keletą metų prieš spaudos atgavimą. Sodžius, iš kurio esu kilęs, buvo 15 viorstų atstumo nuo Merkinės, kuri tuomet buvo jau beveik visiškai sulenkinta.

Kaip neimsime, Dzūkija,— ypatingai Vilniaus Dzūkija,— buvo labiausiai atsilikęs Lietuvos kampelis, — atsilikęs tiek ekonominiai, tiek politiniai, tiek ir kultūriniai. O visgi mūsų troboje per ilgus spaudos draudimo metus buvo lietuviškų knygų!

Tiesa, mano tėvas buvo "razumnas žmogus," — "razumnas, ale biednas," kaip sakydavo turtingesnieji susiedai. Jis buvo daraktorius; jis prie kiekvieno sodžiuje mirusiojo giedojo "šventas giesmes," žinoma, lietuviškas. Mūsų sukrypusi pirkelė beveik kiekvieną vakarą turėjo svečių. Atmenu, pasitaikydavo net ir taip: ateina žmogus klausti kokios rodos, sėdi jis, — neina namo! Mes sugulame, lempa užgesinta, o jis vis tamsoje sėdi sau ant suolo ir kalbasi su lovoje gulinčiu tėvu; išeidavo sau, kai visi sumigdavome...

Kas gi pas mus tuos žmones traukė?

Tas, kad mano tėvas turėdavo lietuviškų knygų, kurias jis dažnai garsiai atėjusiems svečiams paskaitydavo! Mano broliai kai kada pagiedodavo iš kantičkų.

Kantičkos pas mus buvo nuo senovės —lietuviškos kantičkos, nors turėjome ir lenkiškąsias. Buvo "Živatai šventųjų," "Živatas Kristaus"; buvo Kalendorių,— neatmenu, kas juos išleido,— senų ir naujesnių kalendorių. Buvo "Aukso altorius," buvo lietuviškas elementorius, nors aš, iš tikrųjų, nežinau kodėl, ABC išmokau iš lenkiškojo. Buvo viena knyga, — didžiausias tėvo turtas, — be pirmųjų puslapių, be pavadinimo.

Kaip Lietuvos liaudis atkovojo lietuviškų spausdinių teisę

Rašo *ROJUS MIZARA*

Kiek atmenu, ji vos laikėsi ir ją tėvas saugojo, kaip savo akį. Jis ją laikė saugiausioje iš visų mūsų "sodybos" vietų: palubėje, ant balkio, kad vaikai nepasiektų ir nesužalotų.

Kokią meilę ir pagarbą tėvas rodė tiems amžiaus nušargotiems, pageltusiems, vos besilaikantiems lapams!...

Ateina būdavo sodiečiai, — vakarais bei sekmadieniais, — ir prašo tėvą: "Na, pačitok ką nors, pačitok!" Ir jis labai atsargiai išsitraukia iš palubės palaidus knygos lapus, lėtai pasideda juos ant stalo, užsimauna ant nosies akuliorius ir pradeda garsiai "čitoti." O svečiai didžiu susidomėjimu klauso, godžiai rydami kiekvieną žodį.

Iš tikrųjų, nebeatmenu, kokie ten buvo apsakymėliai. O gal tuose pageltusiuose puslapiuose buvo pasaka ir apie "Septynius brolius miegančius"?

Tėvas, kiek atmenu, sakydavo, kad jis tą knygą gavo mažas būdamas,—gavo bene pas Celincevicių, pas kurį jis kadaise tarnavęs.

Pasitaikydavo pas mus užklysti ir a-

Vyskup. Mot. Valančius

merikinių laikraščių, ypatingai Mahanojaus "Saulei." Nei "Vienybės Lietuvininkų," nei Prūsuose leidžiamų laikraščių, rodosi, tuomet negaudavome. Būdavo pas mus ir vienas kitas apsakymėlis, išleistas knygutėje. Tūlas "svietiškasias" knygeles kažin kur gaudavo tėvas, tūlas — mano vyresnieji broliai.

Kas buvo mūsų troboje, tą žinojo beveik kiekvienas mūsų sodžiaus gyventojas, nes tėvas neslėpdamas jiems skaitydavo.

Valdžiai įskundimų, matyt, nebuvo daug, nes kiek atmenu, tik vieną kartą buvo atvykęs iš Merkinės stražnikas; pauostinėjo, pasidairė, bet nieko baisaus nesuradęs, išėjo.

Dažnai tėvas gaudavo ir lenkiškų laikraščių—iš Vilniaus ir Varšavos, — kuriuos kaimynams skaitydavo ir išversdavo į lietuvių kalbą.

Su 1904 metais mūsų pirkia patapo savos rūšies bibliotekėlė. Dažniau pasirodydavo amerikiniai laikraščiai; įvairių brošiūrų, knygų; užklysdavo pas mus ir pradėjusi eiti lietuviška spauda

Poetas Ant. Strazdas

pačioje Lietuvoje. Reguliariai laikraščius prenumeruoti tuomet nepajėgėme— buvome perbiedni. O 1905 metais, kai Keleivis pradėjo išeidinėti, per keletą metų jis lankė mus beveik reguliariai. Vėliau tą patį darė Laisvė.

Kodėl aš visa tai suminėjau?

Minėjau dėl to: jeigu lietuviška knyga, spaudos draudimo metais, buvo nuolatinė viešnia tamsiame Dzūkijos kampelyje, toli nuo civilizacijos, tai kituose Lietuvos rajonuose ji buvo užkariavusi kur kas didesnes pozicijas, nežiūrint to, kad žiauri carinė valdžia jai buvo paskelbusi karą!

O spauda galingas įrankis! Labai teisingas yra pasakymas: *"Jei ne Thomas Paine'o plūnksna, tai Jurgio Washingtono kardas nebūtų laimėjęs Revoliucinio Karo prieš Angliją."*

Lietuviški raštai prieš 1864 metus

Nežymėsiu čia tolesnės praeities, siekiančios Mažvydo "Katekizmo Prasti žodžiai," — knygos, kuri išvydo pasaulį prieš virš 400 metų, — bei kitų Mažosios Lietuvos rašytojų veikalų. Užteks, jei priminsiu tūlus rašytojus, pasireiškusius prieš spaudos draudimą Didžiojoj Lietuvoj, kurie Lietuvoje turėjo didesnės įtakos, nes buvo katalikai.

(Būdamas mažas, godžiai skaitydamas bet kokią lietuvišką knygą, niekad "nesidėjau į galvą" knygos autoriaus vardo ir pavardės. Man knygų rašytojai tuomet atrodydavo kaž kokie viršmogiai.)

O seniau, kaip ir dabar, buvo rašytojų, kilusių iš pačios liaudies, iš pačių žemumų. Paimkime poetą *Antaną Strazdą-Strazdelį*, gyvenusį 1765-1833 metais, kilusį iš baudžiauninkų šeimos! Kiek jis paliko brangių vertybių mūsų liaudžiai!

Dionizas Poška (1760-1831) buvo dvarininkas, raseinietis, bet sielojosi "mužikų" reikalais, varguomenės nedalia. Jis sukūrė "Mužikas Žemaičių ir Lietuvos" poemą, kurioje šitaip kreipėsi į baudžiauninką: *"Jei mano raštu tavo vargo nesumažinsiu, tai nors sopulius širdies pasauliui priminsiu..."*

Apie tą patį laiką rašė poetas *Simanas Stanevičia*, rašė *Silvestras Valiūnas*.

Kiek vėliau daug parašė istorikas *Simanas Daukantas* (1793-1864); apščiai knygų davė *Motiejus Valančius* (1801-1775); kūrė *Laurynas Ivinskis* (1820-1883), gi *Antanas Baranauskas*, davė nemirštamąjį "Anykščių Šilelį," ir t.t.

Jei pasiimsime pirmuosius Mažosios Lietuvos rašytojus, jei juos, Kristijoną Donelaitį ir Daukšą pridėsime prie anksčiau suminėtųjų, tai matysime, koks jau skaičius buvo žmonių, padėjusių pagrindą lietuviškajai literatūrai.

Kadaise Kauno "Židinys" rašė, būk ir *Adomas Mickevičius* bandė lietuviškai kurti.

"Graždanka"

Na, ir akiregy viso to carinė valdžia pasiryžo iš lietuvių atimti lotynišką raidyną ir jo vieton įkišti rusiškąjį!

— Kalbėkite sau lietuviškai, bet rašykite lietuviškus žodžius rusiškomis raidėmis, — buvo sakyta.

Jei caro valdžia "graždanką" būtų "pasiųlusi" lietuvių tautai, sakysime, 50 metų anksčiau, veikiausia ji būtų buvusi priimta be sumurmėjimo.

Tenka nepamiršti ir to: jei Lietuva, daug anksčiau, nebūtų buvusi sujungta su Lenkija, tai jos raidynas būtų natūraliai buvęs rusiškas, nes didžiųjų kunigaikščių valdymo laikais oficialė Lietuvos kalba buvo gudiškai-rusiška.

Betgi dabar, kai tokia pradžia lietuvių literatūrai buvo padaryta lotyniškomis raidėmis, atimti tai ir versti žmones priimti rusiškąsias, buvo jau perdaug rūstus pasimojimas iš caro valdžios pusės! Žiaurus ir kvailas mostas!

Kodėl ji taip darė? Vyriausias tikslas, be abejojimo, buvo: atitraukti lietuvius nuo Romos, nuo katalikybės ir juos supravoslavinti. Galimas daiktas, kad caro valdžia turėjo galvoje ir dar ką kitą: lietuvių ištraukimą iš lenkų įtakos, pastatant tarp tų dviejų katalikiškų tautų stipresnę sieną.

1884 metais *Jonas Šliupas* buvo nuvykęs į Varšavą pas general-gubernatorių Gurką su raštu, prašant grąžinti lietuviams lotyniškas raides. Tame rašte tarp kitko pasakyta:

"Kodėl reikalinga leisti lietuviams lotyniškas raides vartoti:

(a) Jų vartojimo senumas lietuvių literatūroj, nepaprastai konservatyviškai esant lietuvių tautai, yra didžiausia kliūtis įvedimui ne tik rusiškų, bet ir pataisytų lietuviškų raidžių. Pripratimas — jėga.

(b) Tautiškas prietaras ir nepasitikėjimas rusais, lenkų pasėtas, verčia lietuvius žiūrėti į rusiškas raides, kaipo į pravoslavijos įvedimą, įtarimas, kuris prie kiekvieńos geros progos yra lenkų paturimas ir kurstomas; iš to kyla dažnai pastebimas Lietuvoj žmonių susierzinimas.

(c) Apšviestieji lietuviai, nuoširdžiai atsidavusieji Rusijai, dėl lenkų propagandos ir spaudimo nustoja pasitikėjimo ir įtakos tarp liaudies, nes lenkai juos vadina išgamomis, eretikais, maskoliais, papirktais asmenimis..."

General-gubernatoriui Gurkai raštas nebuvo vien tik vieno Šliupo pagamin-

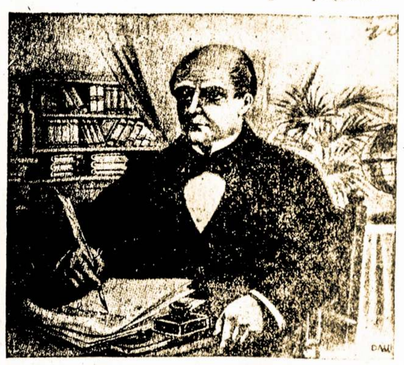

Simanas Daukantas

tas, o visos eilės mariampoliečių aušrininkų. Žinoma, Gurka prašymo nepatenkino ir Šliupas tuomet išvyko iš Lietuvos — pirmiau į Šveicariją, paskui į Ameriką.

Paskelbusi uždraudimą lietuviams naudoti lotyniškas raides, caro valdžia (Vilniuje tuomet sėdėjo generał gubernatorius Muravjovas-korikas) paskyrė dvi komisijas, — vieną Vilniuje, kitą Vašavoje, — kad jos gamintų ir leistų lietuviams knygas rusiškomis raidėmis.

Komisijų priešakyje stovėjo rusai, moką lietuviškai, tačiau į jas jėjo ir lietuvių, tarp kitų—Laurynas Ivinskis. Pritarė tam ir dirbo Jonas Juškevičius, Botyrius, Muraška, Gylys ir kiti.

Šitos komisijos pirmiausiai leido elementorius su poteriais, maldaknyges ir kitas religinio turinio knygeles bei brošiūras. Vyskupas Valančius iš pradžių tom religinėm knygom davė savo vyskupišką užgyrimą—aprobatą.

(Tąsa 4—tame puslap.)

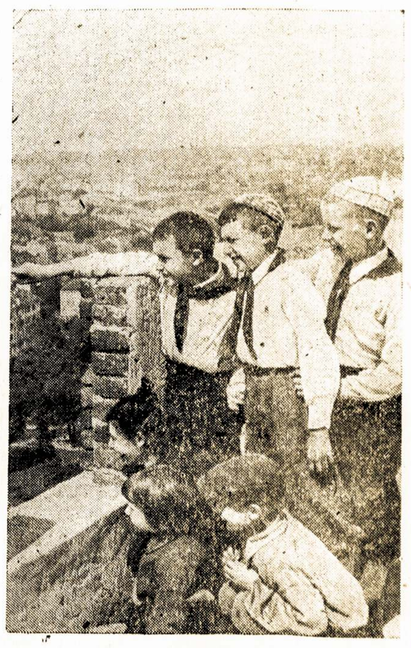

Linksmi Vilniaus vaikai, stebėdami Lietuvos sostinę iš Gedimino viršukalnio, džiaugiasi savo gyvenimu.

Chicagos Žinios

LKM Choro operetė Rio Rita pastatyta gražiai

Kanklių Mišrus Choras tikrai gali pasididžiuoti pastatytu muzikaliai skoningos operetės Rio Rita. Skaitlingai susirinkusi publika giliai įvertino artistų darbą ir choro mokytojo Clem Deffnerio pastangas.

Operetės įvykių vieta Meksika, Amerikos parubežyje. Nuo pradžios iki finalo įvykių centre yra meksikiečio generolo Estabano įsimylėjimas į Rio Rita. Rio Ritos rolę puikiai atliko Estelle Bogden. G. K. Budris pasekmingai atliko generolo Estabano rolę.

Kapitonas Jim Stewart (Vitas Yuden) buvo didelis Estabano konkurentas. Rio Rita, slėpdamasi nuo generolo, savo meilę teikia Jimiui. Jiedu gražiai dainuoja.

Suktas advokatas Ed. Lovett (Edvardas Jokubka) irgi meilinasi prie Ritos. Jis savo rolei pilnai tiko.

Kaip visuomet, taip ir šiuo kartu šauniai atsirekomendavo Helen Kwain, rolėje kabareto merginos. Jos meilės santykiai riša ją su Chick Bean (Vince Bogden). Gražiai skambėjo jų meilės dainelės.

Suktas advokatas, kuris moka manevruoti tarpe meilužių, nori suvilioti ir Carmenę, kurios rolę gabiai vaidino Loretta Cooper, ir Katie Bean, Chicko pirmąją žmoną (Dolores Pazar). Publika turėjo skanaus juoko iš visokių išdaigų.

Kada Carmenė gražiai dainuoja, tai baletas gražiai šoka. Beje, baletas buvo specialiai užkviestas iš Gladys šokėjų grupės.

Gerai pasižymėjo Helen Paukštys Lolitos rolėje. Ji ir dainuoja ir šoka.

Sceneriios abiejuose aktuose buvo tinkamai pritaikytos.

Nors vaidyboje ir buvo šiokių tokių trūkumų, bet bendras įspūdis susidarė labai geras. Publika nesigailėjo komplimentų nei Deffneriui, nei visam chorui. Reikia pažymėti, kad Clem Deffner gabiai dirigavo ir orkestrui.

Pagirtinai atliko savo roles H. Žebraitis, Ronald Povilonis, J. Pateckas, Art Waller, F. Kirka, Roger Zilis, R. Jankel ir Meksikos kariai Sabutis ir A. Kaukas.

Man labai patiko merginų choras, kurį sudarė F. Yurgil, M. Yuden, M. Lodas, H. Paukštys, L. Cooper, D. Pazar, D. Lodas, S. Kent, M. Urbikas.

Meksikiečiai vaikai buvo iš Ateities žiedo Draugijėlės. Vyrų choras, man atrodo, truputį šlubavo.

Būtinai reikia pastebėti, kad jaunasis Vincas Bogden, sūnus Estelle Bogden, turi talentą vaidinti. Jis pirmą kartą pasirodė mūsų scenoje. Edvardas Jokubka bendrame kanklіečių ansamblyje yra nauja stambi jėga. Jis irgi tik pirmą kartą pasirodė stambioje rolėje.

Kaslink Vito Yuden, tai jis jau veteranas mūsų scenoje, kaip vaidintojas ir dainininkas. G. Budris labai gerai išsiavino generolo rolę.

Operetės čiukuru buvo vestuvinė scena, kada dainavo visas choras ir aktoriai. Publika buvo sujaudinta iki ašarų. Jaunutės mergaitės ir berniukai irgi sudarė gražią atrakciją, švaistydamiesi scenoje su gėlėmis.

Gėlių ir kitokių dovanėlių gavo H. Kwain, E. Bogden, L. Cooper, H. Paukštys, D. Pozar ir kitos. Kanklių Chorui priklauso garbė ir padėka.

Stebėtojas

Maskva. Naujojoj jaunųjų komunistų priesaikoj bus minima tik Leninas, praleidžiant Stalino vardą.

TORONTO, CANADA

Dar vienas puikus kultūrinis parengimas

Šio miesto pažangūs lietuviai turėjo dar vieną puikų kultūrinį vakarą. Jį surengė Bangos Choras su kitais menininkais. Reikia pasakyti, kad jis buvo tikrai kultūrinis ir gana įvairus.

Bangos Choras, kuris gyvuoja jau nuo 1930 metų, padainavo šešias lietuviškas dainas. Sudainavo labai gražiai. Choras neskaitlingas, bet jo dainininkai gerai išsilavinę.

Menininkai — Mingilas, Mingilienė, Linarta, Račys, Naujokaitis ir Bernatavičiūtė, perstatė vieno veiksmo komediją Kometos Laukimas. Suvaidino labai gerai. Jei buvo trūkumų, tai tik tame, kad neturėta atitinkamų drabužių ir scenerijos. Bet tai ne jų kaltė. Komedija juokinga ir pamokinanti.

Per pertrauką K. Kilikevičius labai gražiai apibūdino organizacijų rolę ir jų užduotis. Jis daugiausia palietė tas organizacijas, kurios turi bendrą Apšvietos Komisiją kultūriniams reikalams vesti. O. J. Šinkūnas, vienas iš darbščiausių Sūnų ir Dukterų Draugijos pirmos kuopos vajininkų, padarė puikų atsikreipimą į dar nepriklausančius, kad stotų į draugiją ir užpildytų vietas mirusiųjų, kurių draugija pereitais metais turėjo labai daug. Jis ragino, kad ir nariai pasidarbuotų.

Vienu žodžiu, vakaras buvo labai vertingas. Nesmagu buvo tik tas, kad draugė Kaptainienė pačioj pradžioj susirgo ir buvo reikalas išvežti į ligoninę. Ji randasi St. Michael ligoninėj. Taipgi susirgo laike dainavimo choristė Ida Strazevičiūtė. Ji kenčia nuo blogo apendiko, dėl kurio išėmimo rengiasi eiti į ligoninę. Reikia tikėtis, kad jos abi greitai pasveiks.

Taip tai buvo užbaigtas kultūrinis veikimas salėse. Būtų labai malonu, kad jis būtų atnaujintas rudenį. Tokie parengimai turėtų būti dažniau organizuojami. **Rep.**

Ar Tamsta jau gavai Laisvei naują skaitytoją? Jei ne, tai pasirūpink gauti.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

Statybininkų socialistiniai įsipareigojimai

VILNIUS. — Neseniai įvykusiame Lietuvos statybinių organizacijų aktyvo pasitarime buvo priimtas kreipimasis į visus Lietuvos statybininkus, raginantis išvystyti socialistinį lenktyniavimą už statybos darbų paspartinimą. Pasitarimo dalyviai kviečia respublikos statybininkus įvykdyti metinį statybos darbų planą iki gruodžio 25 d. Statybininkai prisiėmė naujus socialistinius įsipareigojimus dėl metinio statybos darbų plano įvykdymo pirma laiko, statybos savikainos sumažinimo, darbo našumo kėlimo, darbų kokybės gerinimo.

Vilniaus statybos trestas pasižadėjo atiduoti eksploatacijai 12,543 kvadratinius metrus gyvenamojo ploto, pirmame pusmetyje pastatyti kino teatrą Dzeržinskio rajone, mokyklą žvėryne ir kitus statybinius objektus.

Statybos trestas Nr. 1 įsipareigojo iki gruodžio 25 d. įvykdyti statybos- montavimo darbų planą, gegužės mėnesį atiduoti eksploatacijai Vilniaus silikatinių plytų fabriką, pirmą laiko pastatyti plataus vartojimo elektros reikmenų, Betono gamyklų korpus, Naujosios Vilnios vidurinę mokyklą ir kitus objektus.

Nemažus socialistinius įsipareigojimus priėmė statybos trestas Nr. 2. Statybos-montavimo darbų planą įsipareigota įvykdyti iki gruodžio 5 d. Kolektyvas pasižadėjo pirma laiko atiduoti eksploatacijai eilę statybos objektų.

Statybos trestas Nr. 4 pasižadėjo pirma laiko pastatyti Daugėlių plytinės formavimo cechą ir džiovyklą, duonos fabriką, kolūkinių kadrų paruošimo kombinatą, Kuršėnų vidurinę mokyklą ir kt.

Respublikos statybininkai įsipareigojo visus statybos darbus atlikti tik puikios kokybės, kovoti už statybos kainos sumažinimą.

Respublikinio statybininkų pasitarimo dalyviai kvietė statybininkus su naujais darbo laimėjimais sutikti visaliaudinę šventę — Gegužės Pirmąją.

Pradėjo miško sodinimą

NEMENČINĖ.— Miškų ūkis darbų sezoną sutiko tinkamai pasiruošęs. Atremontuotas inventorius, sudarytos 36 brigados ir 17 grandžių. Jiems paskirtas apsodinti daugiau kaip 500 hektarų plotas.

Be pušų ir eglių šiais metais bus pasodinta 40 hektarų ąžuolų, 10 hektarų maumedžių. Daigynuose auginamos naujos medžių veislės: Veimuto pušis, kedras, mandžiūrinis riešutas.

G. Isokas

Maskviečių pavyzdžiu

ŠIAULIAI. — Miesto įmonių kolektyvai karštai atsiliepė į patriotinį maskviečių raginimą — vystyti kovą už darbo našumo pakėlimą.

Kolektyvas, apsvarstęs savo galimumus, įsipareigojo pakelti darbo našumą palyginti su planiniu 2 procentais, sutaupyti per metus žaliavos už 200 tūkstančių rublių ir įsisavinti 20 naujų viršutinio trikotažo fasonų.

Neblogus laimėjimus pasiekė "Elnio" kombinatas, vystydamas socialistinį lenktyniavimą už darbo našumo pakėlimą.

Lengvosios avalynės skyrius darbo našumą pakėlė 12 procentų. Neatsilieka ir odininkai. Kietų odų gamintojai darbo našumą padidino 5 procentais.

Vykdo socialistinius įsipareigojimus

PANEMUNĖ, bal. 24 d.— Stalino vardo žemės ūkio artelės kolūkiečiai, atsiliepdami į Radviliškio rajono Černiachovskio vardo kolūkio narių kreipimąsi, išvystė socialistinį lenktyniavimą tarp laukininkystės brigadų ir atskirų kolūkiečių už pavyzdingą pavasario sėjos atlikimą, už gausų derlių.

Tik pradžiūvus dirvoms, kolūkis mobilizavo visas jėgas sėjos darbams atlikti. Pavasario lauko darbuose pirmauja Kairiūkščio laukininkystės brigada. Jau pirmomis sėjos dienomis apsėta vasariniais kviečiais 12 hektarų. Sėjama tik veisline sėkla.

Kolūkiui į pagalbą atėjo Garliavos MTS mechanizatoriai.

Radviliškiečių pavyzdžiu

UTENA. — Gausiai susirinkę "Klovinių" žemės ūkio artelės nariai įsipareigojo išvystyti socialistinį lenktyniavimą brigadose už gausų derlių. Pavasario sėją kolūkis atliks tik veisline sėkla.

Laukininkystės brigadų nariai įsipareigojo išauginti iš kiekvieno hektaro vasarinių kviečių po 13,5 centnerio, avižų — po 16,5, miežių — po 15,2, grikių—po 12, bulvių—po 160 centnerių visame pasėlių plote.

Socialistiniai įsipareigojimai brigadose jau vykdomi. Lenktyniaudami Gegužės Pirmosios garbei kolūkiečiai į žiemkenčius įsėjo 95 hektarus daugiamečių žolių. Brigadose sėjamos silosinės kultūros ir javai, ariamos dirvos. Papildomai patręšta 30 hektarų daugiamečių žolių.

Latvijos ir Lietuvos rajonų lenktyniavimas

Pasvalio rajono ir Latvijos TSR Bauskės rajono žemdirbiai sudarė socialistinio lenktyniavimo sutartį. Pasvalio rajono ūkio specialistai įsipareigojo išauginti rajone rugių derlių ne mažesnį kaip po 18,1 centnerių iš hektaro, visas bulves apsodinti kvadratiniu - lizdiniu būdu. Numatyta nusausinti 1,260 hektarų pelkėtų dirvų, įsisavinti 200 hektarų plėšinių, išvežti trąšai 15,000 tonų durpių, mechanizuoti 71 procentą visų žemės ūkio darbų.

Pasvaliečiai vykdo įsipareigojimus. "Mūšos," "Saločių" ir kituose kolūkiuose sparčiai ruošiama dirva sėjai. Dirvas aria traktoriai. Pradėtas naujų dirvų įsavinimas.

J. Motieka

Šypsenos

Tikrai dilelis pavojus

Bladas: "Ah, Tamai, aš ką tik didelio pavojaus išvengiau!"

Tamas: "Kas gi tau atsitiko, Bladuk?"

Bladas: "Ogi, parėjęs savo kambarin iš nusiėmiau skrybelę ir pakabinau ją, ūmai smarkus vėjas ją pagavo ir pro atidarą langą išnešė."

Tamas: "Čia nieko baisaus, Bladai, išeisi laukan ir susirasi savo skrybelę."

Bladas: "Tau lengva pasakyt, o kas būt atsitikę, jei aš būčiau užmiršęs skrybelę nuo galvos nusimti!"

-:-

Lengvas atsakymas

Reporteris: "O kam jūs labiausiai dėkingas už savo puikų prasigyvenimą?"

Muilo fabrikantas: "Ogi žmonių švarumui."

Sutaisė **Kas Kitas**

Laisvės Paramai Didieji

PIKNIKAI

Prašome visuomenę įsitėmyti didžiuosius parengimus paramai dienraščio Laisvės. Kviečiame visus juose dalyvauti. Pasilinksminsite ir pasimatysite su daugeliu malonių draugų.

Baltimore, Md.
Piknikas įvyks sekmadienį
Birželio 13 June
Slovak National Park
6526 Holabird Avenue

Brooklyn, N. Y.
Piknikas įvyks sekmadienį
Liepos 4 July
NATIONAL HALL & PARK
65-13 38th Ave., Woodside, L. I.

Montello, Mass.
Piknikas įvyks sekmadienį ir pirmadienį
Liepos 4 ir 5 July
Liet. Taut. Namo Parke
Keswick Rd. ir Winter St.

Kaip Lietuvos liaudis atkovojo lietuviškų spausdinių teisę

(Tąsa nuo 3 puslapio)

Laurynas Ivinskis Vilniuje išleido du lietuviškus kalendorius rusiškomis raidėmis.

Naujos, rusiškomis raidėmis knygos buvo siuntinėjamos į valsčius, į pradžios mokyklas, bet žmonės į jas šaltai žiūrėjo, — tiesiog atsisakė skaityti.

Tačiau katalikų dvasiškija tuojau pradėjo įmatyti iš tų knygų katalikų bažnyčiai didelį pavojų, todėl ir vyskupas Valančius atsisakė jas toliau užgirti, aprobuoti.

Ilgainiui buvo įkurta lietuviška spaustuvė Tilžėje ir čia Lietuvos katalikų dvasiškija spausdino lotyniškomis raidėmis elementorius ir maldaknyges; jas kontrabandininkai knygnešiai slapta pernešė į Lietuvą. O kad būtų lengviau apeiti carinę cenzūrą ir policiją, tai ant tūlų knygų buvo žymimi spausdinimo metai ankstyvesni negu buvo paskelbtas spaudos draudimas.

Naudota visokios priemonės kvailai ir žiauriai caro valdžiai apgauti.

Po keliolikos metų caro valdžia, pamačiusi didžiules nepasekmes, liovėsi spausdinusi rusiškomis raidėmis lietuviškus raštus.

Kas būtų buvę, jei?...

Ne vienas nūnai klausia: kas būtų buvę, jei lietuviai būtų priėmę rusiškąjį raidyną? Ar tai būtų padėję mūsų tautai pakilti aukštyn kultūroje?

Be abejojimo, dabar į tai niekas tikrai negali atsakyti.

Rusų raidėmis lietuvišką žodį galima taip pat laisvai ir sklandžiai parašyti, kaip ir lotyniškomis raidėmis.

Mano vyriausias brolis, Antanas, augęs Gardine ir Vilniuje, o vėliau atvykęs į Ameriką, iš karto tėvui laiškus rašydavo rusiškomis raidėmis. Antanas įstojo Amerikos kariuomenėn ir, atmenu, prieš virš 50 metų jis buvo pasiųstas į Filipinų salas. Iš ten parašė kokių 20 didelių puslapių tėvui laišką, nupiešdamas Filipinų žmonių gyvenimą, būdą, papročius, etc. Atmenu, vieną sekmadienio popietį, po pamaldų, palei bažnyčią, Merkinės vargonininkas tą ilgą laišką garsiai skaitė, o daug žmonių jo klausė, didžiai domėdamiesi. Po to vargonininkas gyrė žmonėms laiško autorių už gabumą rusiškomis raidėmis bet lietuviškais žodžiais parašyti tokį įdomų raštą. Kadangi mes Antanui rašėme lotyniškomis raidėmis laiškus, tai neužilgo ir jis pradėjo taip mums rašyti. (Kaip gaila, kad tas jo įdomus laiškas neužsiliko!)

Buvo Lietuvoje žmonių, net iš tų pačių aušrininkų, kurie tiesiog stojo už priėmimą rusiškų raidžių.

Poeto Miglovaros nuomonė

Juozapas Miliauskas-Miglovara skaitomas žymiu aušrininku, nes jis tą laikraštį platino ir jame bendradarbiavo. Miliauskas-Miglovara buvo poetas. Jis, beje, Aušros laikais, tarnavo kvartalo policijos viršininku Rygoje.

Valio! Valio!... sako Lietuvos ekskursantai, plaukdami poeto Juliaus Janonio vardo laivu.

Viename savo laiškų, rašytų Aušros redakcijai, Miliauskas-Miglovara šitaip pasisakė:

"... Mano išmanymu būtų nebloga bandytis prie graždankos, kurią galim taipo pat gerai pritaikyti prie lietuviško liežuvio, kaip ir lotynišką alfabetą. Elementorių sudėjęs jau išsiunčiau į cenzūrą, jei tik daleistų dėlei pritikimo rašybos priskirti rusiškas literas biškį kitaip lietuviškame rašte, ne kaip rusiškame. Tokį paskyrimą čia Tamstai parodau Alfabetas turi būt toksai... (Paduotas pavyzdys. R. M.)

"Rašydami tąja graždanka ir spausdindami taip knygas ir raštus, turėtume visą liuosybę ir nereikėtų mums visiškai slapstytis.,,

"Apmislykim tą dalyką, kad galėtumėm eiti keliu zokonų, turėdami po savo puse ir rėdą viešpatystės, kuris, atskirdamas mus nuo lenkų, kaipo neatvangių mūsų neprietelių, paliekta mums visokią provą tuo, kuo esam..."

Taigi poetas Miglovara, aušrininkas, jau buvo pradėjęs rašyti "graždanka," net elementorių rusiškomis raidėmis buvo sutaisęs!

Aišku, jo laiškas, siųstas "Aušros" redakcijai, nebuvo tame laikraštyj išspausdintas ir išklausytas. Tą laišką tik daug vėliau paskelbė "Kibirkštyje" V. Kapsukas, kuriam kliuvo didesnė "Aušros" archyvo dalis.

— — —

Apie kitus dalykus, ryšium su spaudos draudimu ir jos atgavimu, pakalbėsime vėliau.

NEWARK, N. J. **NEWARK, N. J.**

TEATRAS

Visi pasiilgome teatro, pagaliau susilaukėme ir dar ne bet kokio, o labai įspūdingo, užvardyto:

NE VISADA KATINUI UŽGAVĖNĖS

Keturių Veiksmų Komiška Drama
Parašė Didis Dramaturgas A. Ostrovskis

Stato scenoje LLD 5 kuopa

Suvaidins Brooklyno Lietuvių Liaudies Teatro žymiausi vaidintojai:

J. Budrevičius, Elena Brazauskienė, Jonas Lazauskas, Eva Mizarienė, Eleonora Tautkus ir Kostė Rušinskienė.

Režisierius Rojus Mizara

Žinant, kas vaidina jau aišku, jog veikalas bus puikiai suvaidintas. Gi režisierius pats yra pasižymėjęs dramaturgas ir sumokinimas tikrai bus geras.

Prašome įsitėmyti, kad vaidinimas įvyks

Šeštadienį, Gegužės 15 May

Pradžia 7-tą val. vakare. Prašome nesivėluoti

Ukrainų Salėje, 57 Beacon St., Newark, N. J.

Įėjimas Nemokamai

ATEIKITE PAMATYTI ŠĮ NEPAPRASTAI GRAŽŲ VEIKALĄ

Springfield, Ill.

Šis miestas yra Illinojaus valdžios sostinė. Tai yra pusiau miznio ir pusiau industrijų miestas.

Čia suplaukia daviniai iš visos didžiulės valstijos. O šiandien svarbiausi daviniai yra apie pramonę ir darbus.

Paskutinis Illinois State Employment Service raportas supliekia tuos, kurie šneka apie didelę gerovę. Iš jo sužinome, kad per vienerius metus tarpe 1953 metų kovo mėnesio ir 1954 kovo mėnesio 109,000 darbininkų neteko darbo. Čia, žinoma, nepaduodamas skaičius tų bedarbių, kurie neteko darbo paskutiniais dviem mėnesiais. O tokių darbininkų yra tūkstančiai. Beveik būtų panašu į stebūklą, jeigu pasirodytų pranešimas, jog tokiame ir tokiame fabrike atsirado daugiau darbo, samdoma daugiau darbininkų. Iš visų fabrikų plaukia ta pati liūdna istorija: mažiau darbo, darbininkai atleidžiami iš darbo.

Rep.

Pittsburgh, Pa.

United Mine Workers of America stoja kovon už savo gyvybę. Cambria Fuel kompanija paskelbė, kad jos kasyklos bus operuojamos be kontrakto su unija. Prie jos prisidėjo savininkai kitų 21 kasyklos. Faktinai karas paskelbtas unijai visame Somerset paviete.

Unija paskelbė streiką ir pradėjo minėtos kompanijos kasyklas Shanksvillėje pikietuoti. Pikietavimas pradėtas gegužės 3 d. Tai buvo tikrai masinis pikietas. Į pikieto liniją stojo atuoni šimtai mainierių.

Cambria Fuel kompanija ieškosianti indžionkšino prieš uniją ir pikietą.

Bijoma, kad jeigu šitai kompanijai pavyks sulaužyti uniją, tai ją paseks visos kitos anglies kompanijos Vakarinėje Pennsylvanijoje.

Koresp.

Philadelphia, Pa.

DIDŽIULIS STREIKAS

Čionai paskelbė streiką aštuoni tūkstančiai darbininkų. Jie dirba Philco kompanijos fabrikuose.

Visi darbininkai yra organizuoti į International Union of Electrical Radio and Machine Workers, CIO. Unijos kontraktas su kompanija pasibaigė balandžio 30 d. Unijos reikalavimus ametė kompanijos bosai. Kitos išeities darbininkams nebeliko, kaip tik eiti į streiką.

Darbininkų vienybė gera. Veikiausia fabrikai bus masiniai pikietuojami.

Rep.

Ar jau rengiate ką Laisvės paramai?

Cleveland, Ohio

Gegužės Pirmoji paminėta, nors ir neskaitlingai. Lapeliai "Taika ir karas" publikai patiko. Matosi, kad Amerikos piliečiai yra rimtai nusivylę Eisenhowerio administracija, vykstančiu nedarbu, ragangaudžiais ir kitokiais visuomenei žalingais veiksmais, kuriais nori nusplopinti žmonių apsivylimą. Žmonės nebetiki ragangaudžiams nei komerciniams didlapiams, kurie tuos ragangaudžius garbina.

—:—

Progresyvių partija ir jos nariai smarkiai darbavosi, kad darbo kandidatai būtų nominuoti pradiniuose (nominacijų) rinkimuose gegužės 4 dieną.

Clevelando Plain Dealer rašo, kad vykdoma propaganda rinkimuose taip įerzino balsuotojus, jog Clevelande ir apylinkėje balsavimuose dalyvaus tik 1 iš 3 piliečių. Toks pareiškimas pasipiktinimo rinkimų kampanijos laiku juo daugiau uždeda pareigą darbininkams eiti balsuoti už darbo kandidatus.

—:—

White Motor kompanija, kuri šiemet pirmu bertainiu padarė daugiau biznio ir daugiau pelno kaip 1953 metais, jau nekuris laikas atleidinėja darbininkus. Paskutiniu kartu atleido apie 300. Vakacijos, kurios įvyks birželio 25 iki liepos 12-tos, darbininkams duos dar ekstra savaitę, iki 19-tos — be "pėdės." O tie, kurie sugrįš darban, tai dar 300 gaus "kirvį," jeigu dalykai "nepagerės" iki to laiko.

Tai tau ir "prosperity."

J. W. P.

San Francisco, Cal.

Laimėjo algų pakėlimą

Visgi džiugu, kad ir sunkiose sąlygose kovodami darbininkai gali šį tą laimėti. Gana geru laimėjimu galima skaityti United Brotherhood of Carpenters, AFL unijos pasirašytą naują kontraktą su Associated General Contractors of Northern and Central California.

Šis kontraktas suteikia darbininkams algų pakėlimą septyniais ir puse cento iki 10 centų per valandą. Reikia žinoti, kad ir dabar čionai karpenteriai gauna po $2.70 į valandą.

Naujasis kontraktas pasibaigs 1957 metų gegužės 1 dieną. Jis paliečia 80,000 darbininkų, gyvenančių bei dirbančių 42 pavietuose.

Galima pažymėti, kad ši sutartis nepaliečia karpenterių San Francisco, Alameda, San Mateo ir Marin pavietų. Šiose apskrityse tebeina derybos tarpe unijos ir kontraktorių.

Koresp.

Rockford, Ill.

Povilo Slavinsko laidotuvės

Balandžio 30 dieną Skandinavų kapinėse palaidotas Povilas Slavinskas. Į laidotuves susirinko daug žmonių.

Pirm išlydint velionį į kapus, atitinkamą kalbą pasakė L. Prūseika.

Atvykęs Amerikon 1910 metais, Povilas visą laiką išgyveno Rockforde. 1922 m. jisai vedė Daratėlę Vegytę, sukūrė laimingą šeimyninį gyvenimą. Buvo ramus, darbštus, kultūringas žmogus. Priklausė prie Lietuvių Piliečių Neprig. Klubo, Vytauto Draugijos, LLD, LDS. Buvo Vilnies bendrovės šėrininkas ir rėmėjas. Giliai vertino progresyvę spaudą.

Kai Daratėlė Slavinskienė dalyvaudavo Vilnies vajuose, uoliai jai padėdavo.

Kapinėse trumpai prabilo Slavinskų šeimos geras prietelius R. Šniukas, tarė širdingą ačiū grabnešiams ir visiems, kurie savo užuojautą pareiškė prisiųsdami gėlių.

Po apeigų kapinėse palydovai buvo pakviesti į Kultūros svetainę, kur visi buvo malonai priimti.

Giminių, draugų, kaimynų galėjo būti kokie 250. Visi reiškė Daratėlei Slavinskienei gilios užuojautos jausmus.

Iš Kanados į laidotuves buvo atvykusi Daratėlės sesuo Jennie Ambroze.

Be to, laidotuvėse dalyvavo Petras Vegys, Slavinskienės brolis, ir mirusio Povilo brolio šeima iš Chicagos.

Laidotuvėse dalyvavo ir grupė darbininkų iš Barber Colman dirbtuvės, kur Povilas išdirbo 19 metų.

Povilas Slavinskas gimė Medeikių kaime, Biržų rajone. Ten jis praleido savo jaunas dienas.

Lai bus lengva jam pilka Amerikos žemelė!

Kaimynas

TAKSŲ VIRŠININKAS SUKO TAKSUS

Albany, N. Y. — Carroll E. Mealey, būdamas alkoholio taktų direktorium, nusuko valdžiai $8,826 taksų nuo savo pajamų, kaip kad jį apkaltino federalė grand džiurė.

Worcester, Mass

A.L.D.L.D. 155 kuopos susirinkimas įvyks pirmadienį, gegužės-May 10 d., prasidės 7:30 val. vakare, Lietuvių svetainėje, 29 Endicott St. Visos narės maloniekite dalyvauti. Čia pasitarsime vasaros reikalais.

A. M.

L.L.D. 11-tos kuopos susirinkimas įvyks gegužės 9 d., 29 Endicott St., 10:30 ryte. Draugai, būkite visi. Čia prašau visų pasistengti, kad jūsų duoklė už šiuos metus būtų užmokėta.

Sekr. J. M. Lukas.

Penkiasdešimt vieneri metai Amerikoje

Rašo *Vincas Žilinskas*

(Tąsa)

Taigi galimas daiktas, kad yra suokalbis padaryti kokį šposą, bei pajuokimą iš tavo to didelio pundo poterių.

Jonas toliau sako: Aš irgi poteriauju, bet apie mane jie daug nežino, nes aš jiems visame kame nusileidžiu ir nesiginčiju su jais, nes kitaip čia negalėčiau dirbti. Taigi ir tau patariu, jiems nieko nesakyti, nes geriau nebus, o tik jie tave dar daugiau erzins ir pajuoks, o tų šliuptarnių niekas negali sukritikuoti.

Toliau Jonas man aiškina, kas per vieni tie šliuptarniai yra. Apart tų dviejų prūsų, buvo sekanti: Vincas Vencas, Izidorius Vencas, Mikas Bielys ir dar keli jų pritarėjai. (Minėtų žmonių jau nė vieno nėra gyvųjų tarpe).

NEGRAŽUS ŠPOSAS

Bet man labiausiai rūpėjo žinoti, ką tie prūsai ir šliuptarniai darys su mano tais poteriais? Jonas sako, nežinau.

Kadangi jau visi kriaučiai susirinko į šapą, tai Jonas irgi nuėjo žemyn prie savo darbo. O aš viršuje būdamas nekantriai laukiu, kas dėsis su mano tais poteriais. Girdžiu, kad žemai kriaučiai juokauja, ir girdisi minint rožančių, škaplierius ir katiną, kurį, jie mano, reikia pakrikštyti. Klausau. Vienas iš jų sako: Nagi, ana katinas tupi ant langų. Kitas girdžiu šaukia: pus pus pus! Katinas miauktelėjo,— tas reiškia, kad jis sutinka ir ateina pas juos.

Man prisieina irgi eiti žemyn, nes kriaučiai ir antrąjį aukštą užima darbui. Nulipus man žemyn, mano nuostabai, žiūriu, keli vyrai pasigavę rainą katiną, puošia jį, raišioja mano šventomis relikvijomis; apraišioja jį ant kaklo, uodegos ir kur tik galima. O kaip jau viskas buvo gatava, tai vienas iš tų šliuptarnių, dar apžegnojęs, paėmęs skūrinį šniūrą, kad jau kirto tam rainiui per nugarą, tas katinėlis, surikęs nesavu balsu, iššoko per langą ir išlėkė kaukdamas stogais, nešinąs mano visas šventenybes, kurių ant visados aš jau nebemačiau!

Tuomet aš buvau labai pasipiktinęs tų laikų šliuptarniais, nes jie be jokio persergėjimo, be jokio manęs supažindinimo su laisvamanybe, taip nedorai pasielgė su mano šventenybėmis. Ir nuo to laiko aš apie šliuptarnius labai prastai maniau—juos laikiau nedorais žmonėmis.

VAKARIENĖJ PAS ŠLIUPTARNIUS

Bet vėliau minėti šliuptarniai apsižiūrėjo ir susiprato, kad vien tik tokie žemos rūšies veiksmai pageidaujamų pasekmių neduos. Nes jie patėmijo, kad aš esu nusiminęs, niūrus ir nenoriu su jais ką nors bendro turėti. Tad po kiek laiko, pirmutinis iš jų V. Venca, bene gudriausias iš jų, pradėjo į mane gražiai, lyg atsiprašinėdamas, kalbėti, kad aš už jų pasielgimą nepykčiau. Ir tam pačiam pokalbyje jis mane ir mano brolį užkvietė ant vakarienės. Po darbui, eidamas namo ir mudviejų nepaliko.

Parsivedęs į savo stubą, Venca perstatė mus savo žmonai, supažindino, ir mandagiai paprašė sėstis. Žmonos paprašė pagaminti vakarienę, o patsai tuojau pristatė gėrimų, visiems pripilstęs, mandagiai paragino išsigerti. Po tam jis atsinešė tris nedideles knygeles, kurių dvi buvo parašytos dr. J. Šliupo, o viena Kun. Dembskio. Šias tris knygeles mums pasiūlė pasiimti ir perskaityti. Tuomet, girdi, jums pykti ant manęs ir mano draugų nereikės. Vencos žmona buvo dar jauna ir graži moteraitė, jau dviejų kūdikių motina: mandagi, švari ir pavyzdinga gaspadinė; mums prikepė steiko su grybais ir gardžiai pavalgydino. Tai pirmu kartu Amerikoje turėjome tokią puikią vakarienę.

Po vakarienei dar gardžiai pasikalbėjome, ir atsisveikinę, padėkavoję, ėjome į šapą gulti. Mum išeinant abu Vencai mandagiai dar kartą mus paragino skaityti ir šviestis. Mudu su Jonu labai stebėjomės ir negalėjome atsigerėti Vencių mandagumu ir gerumu; ypatingai todėl, kad Venca šapoje labai yra pliaušku ir rupus, ir mes jį čia laikėme blogiausiu žmogumi; bet jo namuose jis pasirodė kaip visai ne tas žmogus.

Viršminėtas tris knygeles, parsinešę apžiūrėjome ir atydžiai skaitėme. Kiek tuomet supratau, tai jos visos trys, savo turiniu, buvo panašios viena į kitą, nes visose buvo aiškinama apie nebuvimą dievo bei dievų, velnių su pekla, neigi aniuolų su dangumi; o religijos niekas daugiau, kaip tik monai, o tais monais remdamiesi beširdžiai, bejausmiai kunigai puikų, dykaduonišką gyvenimą sau daro. Turiu dar pridurti, jog Kun. Dembskio rašyta knygelė man geriau patiko, negu Dr. Šliupo, nes Kun. Dembskio knygelėje buvo daugiau faktiškų prirodymų, o mažiau koliojimų. Kaip ten nebūt, bet perskaitęs minėtas brošiuraites, pradėjau plačiau protauti, daugiau skaityti ir daugiau viskuo įdomauti. Taip pat atsirado noras plačiau sužinoti apie religijų rolę soicaliame gyvenime abelnai.

(Bus daugiau)

Norwood, Mass., ir Hartford, Conn.

Operetė Pepita

Dviejų Aktų, Trijų Atidengimų Romantiškas Kūrinys

Parašė A. C. Knight, į lietuvių kalbą vertė S. Zavis

Suvaidins Aido Choras iš Brooklyno ir Sietyno Choras iš Newark, N. J.

Dirigentė ir Režisierė Mildred Stensler. Pianistas Frank Balevičius

Norwood, Mass. -- Šeštadienį

Rengia Lietuvių Meno Sąjungos Massachusetts Apskritis

Gegužės 22 May

Pradžia 7:30 val. vakare. Įžanga $1.55, su taksais

Finų Svetainėje, 37 Chapel Court

Hartford, Conn. -- Sekmadienį

Rengia Lietuvių Darbininkų Susivienijimo Vietinė Kuopa

Gegužės 23 May

Pradžia 2-rą valandą po pietų

Lietuvių Svetainėje, 227 Lawrence St.

J. GRYBAS
Karlo rolėje

SUZANA KAZOKYTĖ
Jonės rolėje

ONA STELMOKAITĖ
Felipos rolėje

TADAS KAŠKIAUČIUS
Amer. milijonieriaus rolėje

K. B. KRAUČIŪNAS
karčiamininko Pedro rolėje

MILDRED STENSLER
Dirigentė ir režisierė

P. GRABAUSKAS
Romero rolėje

JONAS JUŠKA
Wilsono rolėje

Operetė Pepita yra nepaprastai spalvinga, žavi. Romantiškai muzikalis kūrinys, jaudinančiai komiškas. Būtinai ateikite savo akimis pamatyti ir išgirsti nepaprastai gražių dainų.

Maloniai kviečiame visus. **Bendras Komitetas**

New Yorko ir Apielinkės Žinios

Trylikos bylą iš naujo svarstys Foley Square

Gegužės 10-tos rytą Foley Square teismabutyje bus svarstoma 13-kos teisiamųjų apeliacinė byla.

Newyorkiečius darbininkų vadus komunistus gynti išstos svečias žymus advokatas Delbert Metzger, buvęs federaliu teisėju Hawajuose: kalifornietis Civil Liberties Unijos narys advokatas Al Wirin, taipgi newyorkiečiai advokatai Harry Sacher ir Mary Kaufman.

Ragangaudžiai būtinai norėjo prie šios bylos prikergti ir senelį žymiausią ankstybųjų unijų vadą Fosterį, komunistų partijos pirmininką, kuris buvo 1948 metų liepos mėnesį įkaltintas pirmųjų 11-kos grupėje. Tačiau teisėjas Henry W. Goddard, vadovaudamasis teismo paskirto daktaro raportu, pareiškė, kad Fosterio sveikata yra per silpna. Jis negali būti teisme.

Toji taryba nėra piliečių renkama. Jos viršininkai ir nariai yra aukštų valdininkų paskiriami. O į aukštus valdininkus iki šiol patenka tiktai aukšti ponai. T-as

---

SERGA

Pasidavė operaciiai Marcelė Gunterienė (Evos Mizarienės sesuo), iš Maspetho. Ji yra St. Francis ligoninėje, Bronkse. Lankymo valandos: tarp 2-3 val. po pietų, ir tarp 7-8 v. vakarais.

St. Francis ligoninė randasi arti Triboro tilto.

Laikraštininką žiauriai persekioja

Daugeliui newyorkiečių pažįstamas finų laikraščio Eteenpain - Tyomies redakcinio štabo narys Knut Heikkinen nuteistas dešimčiai metų kalėjimo einant aršiuoju Walter - McCarran įstatymu.

Heikkinenas buvo areštuotas deportavimui 1952 metais. Kaip gyvenęs Kanadoje ir buvęs tapęs tos šalies piliečiu, jis ir kreipėsi į tos šalies valdžią prašyti leidimo ten sugrįžti. Iš ten pranešimą gavo tiktai 1953 m. Jam pranešta, kad jo pilietybė ten panaikinta ir sugrįžti negali.

Po to Heikkinenas kreipėsi į Suomijos (Finliandijos) valdžią su prašymu įleisti. Bet prim gavimo atsakymo jis tapo įkaltintas, būk tai jis tiksliai neieškojęs dokumentų išvažiavimui.

Amerikinio Sveturgimiams Ginti Komiteto sekretorius Abner Green pareiškė, jog tas "Heikkineno nuteisimas ir baisi kalėjimo bausmė bus apeliuojama net iki Jungtinių Valstijų Aukščiausio Teismo, jei tam bus reikalas."

Jį išleido iš kalėjimo po $5,000 užstatu.

Heikkinen, 64 metų amžiaus, yra atvykęs į šią šalį iš Kanados 1916 m.

Gegužės 6-tą iškilmingai paminėta City College 107 metų sukaktis. Ji buvo įkurta 1847 metais kaip Laisva Akademija, kurion priėmė studentus be diskriminavimo dėl rasės, religijos ar finansinio stovio.

Laikinai atidėjo LI gelžkelių firmos reikalavimą leisti pakelti fėrus.

Delegacijai nori gauti daugiau dalyvių, aukų

Delegacijai pas įkalintą Mrs. Ingram siųsti komitetas atsišaukė į visuomenę su prašymu daugiau aukų delegacijos kelionės išlaidoms. Tuo pat sykiu ragino daugiau moterų dėtis delegacijon. Newyorkiečių grupės raštinė yra 6 E. 17th St.

Newyorkietės ten nebus vienišos. Delegates siunčia daugelis kitų valstijų ir miestų. Nuvykusios į Georgią bendrai atlankys kalinę ir kreipsis į valdines įstaigas, kad Ingramienę išlaisvintų.

Advokatų Gildija turėjo linksmą pokilį

Viešbutyje Commodore susirinkę virš 1,200 Advokatų Gildijos narių ir svečių turėjo tikrai linksmą pobuvį gegužės 4-tos vakarą. Jie jau buvo išgirdę apie Gildijos laimėjimą teisme prieš makartizmą. Nors banketas buvo suplanuotas mėnesiais iš anksto, tačiau netikėtas supuolimas su laimėjimu pobuvį pavertė į džiaugsmo pokilį.

Gildija apeliacijų teisme išsikovojo laikiną uždraudimą valdžiai Gildiją pravardžiuoti "komunistiniu frontu."

Ruošia įdomų forumą

Visašališkoji Amerikos su Tarybų Sąjunga Draugingumui organizacija New Yorke rengia forumą gegužės 13-tą, į kurį kviečia ir publiką.

Žymi visuomenininkė, humanistė, Dr. Mary Van Kleeck kalbės temoje: "Ką mes privalome daryti sąryšyje su H-boma?" Gi kitas kalbėtojas Theodore Bayer kalbės apie tai, "Kokia yra Amerikos padėtis Rytų su Vakarais prekyboje."

Jei Tamsta negali gauti Laisvei naujo skaitytojo, tai nors stambesne auka paremk biudžeto sukėlimą.

17 metų amžiaus, bet sena pražūtingume

Brooklyne prieš teisėją Leibowitz buvo pastatyta gražuolė 17 metų mergšė. Ją suėmė apgaudinėjimu išgavinėjant iš žmonių pinigų.

Mergšė sakė, kad būdama 15 metų amžiaus jau buvo po $600 per savaitę turinti uždirbti prostitutė, įgundinta savo ūpą palaikyti narkotikais. Jiems įsigyti ji turėjo kur nors gauti pinigų. Kai prostitucija nedavė pakankamai, ėjo sukčiauti.

Apiplėšė minioje

New Yorke kompaniškos krautuvės du paslai nešė arti 8 tūkstančius dolerių padėti į banką. Netoli darbavietės priešais juos išstojęs jaunas vyrukas su revolveriu po sermėgos skverną ir ištraukęs nešėjui iš rankos maišelį su pinigais. Nešėjams iš nuostabos sustojus, ten pat iš užpakalio kitu du stvėrę paslus už alkūnių ir įstūmę į tarpdurį, įsakę ten stovėti. Už kelių minutų plėšikai jau buvo dingę iš akių praeivių minioje.

Apiplėšimas įvyko prietemiu arti didžiosios busų stoties, kurioje randasi ir ta krautuvė.

Ryanas sakosi pinigus ne vogęs, tik ėmęs

Teisiamasis už suvogimą $48,000 unijos pinigų savo asmeniniams reikalams buvęs ILA prezidentas Ryan teisinosi, kad jis tų pinigų nevogęs. Girdi, ILA taryba buvusi nutarusi iždą patikėti jam, kad jis vartotų, kur reikia. Liūdijęs už jį unijos finansų sekretorius Hasselgren sakė, kad ILA konvencijoje 1943 metais toks tarimas buvęs.

Ryano kaltinime yra sakoma, kad tas fondas buvęs įkurtas ir palaikomas kovai prieš komunizmą. Ryanas ji panaudojęs pats pakilti į ponus.

Majoras apgailavo McCarčio cirką

Washingtone vykdomą McCarthy cirką su tais perdirbtais paveikslais ir "negalimais pasakyti" iš kur gautais laiškais majoras Wagneris pavadino "apgailėtinu spektakliu... toli atitrauktu nuo pamatinės šio momento tikrovės."

Majoras tai pasakė kalbėdamas City College iškilmėse.

PASIŽYMĖJO IŠKALBUMU

Richmond Hill gyventojas Joseph Geller, 16 metų, pasiųstas į Denverį kaip John Adams High School atstovas ten vykdomoje motorinės važiuotės saugumo konferencijoje. Vaikinukas tą garbę gavęs kaip vienas iš geriausių kalbėtojų visoje valstijoje tarp studentų vykdytame konteste.

LIGONINĖJE

Šiomis dienomis randasi ligoninėje Simas (Sam) Vitkūnas, jis yra James Ewing Hospital, 1st Ave. ir 68th St., New Yorke.

Lankyti galima kasdien nuo 2 val. iki 8 val. vakaro Kambarys 930.

Simas Vitkūnas yra senas Amerikos gyventojas, iš amato rūbų prosytojas. Jis su savo žmona gyvena 69th Place, Maspethe.

Būtų gražu, kad jo pažįstami, senieji "frentai," jį aplankytų ligoninėje, tuomet greičiau praeitų laikas. Jį kasdien lanko jo žmona, ir abiem būtų maloniau žinoti, kad nepamiršta ir kiti.

Linkime Vitkūnui gerai pasveikti ir laimingai grįžti į savo namus. L. K.

Brooklyne žada biskelį numušti gaso kainas. Tačiau iš to naudos turės tiktai po daug vartojantieji, kurie išvartoja virš 3,000 kubiškų pėdų per mėnesį.

Filmos--Teatrai

Įdomi ir reikšminga filma "Salt of the Earth" palikta dar vienai savaitei. Taigi bus bent lig gegužės 13-tos dienos Grande Teatre, 86th St., netoli Lexington Ave., New Yorke. Jei šią savaitę bus skaitlingai lankoma, gal išsilaikys ir dar ilgiau.

Visi ją mačiusieji giria. Taigi, nuvykimas ją pamatyti apsimokės ne vien tiktai tuo, kad paremsite unijos pagamintą filmą, bet turėsite ir sau naudos. Man ta filma atrodė vertesnė už tuziną komercinių filmų.

—:—

Stanley Teatre rodomoji gaminta pagal Gogolio veikalą "Revizorius" filma "The Inspector General" taipgi gauna daug pagyrų. Yra daug juoko, kai išdaigų ieškantis paprastas bernelis pavaidina esąs tuo aukštu ponu. Tuo būdu jis iš tikrųjų pusponiu gerai pasipelno ir palieka juos avinėliais - kvailiukais. Z.

LENKAI RUOŠIA FILMŲ VAKARĄ GEGUŽĖS 8-TĄ

Pilno ilgio filma iš Kinijos Liaudiškos Respublikos bus rodoma šio šeštadienio vakarą, gegužės 8-tą, New Yorko lenkų klube Polonia, 219 2nd Ave., New Yorke. Klubas randasi netoli 14th St. Įžanga nemokama. Prasidės 7:30 v. vakaro.

Filma "The New China" pavaizduoja tikrovę to 475 milijonus gyventojų turinčio krašto. Gaminta naturalėse spalvose.

Ten pat klubę taipgi galima gauti užkandžių ir arbatos ar kavos. Į lietuvių pramogas atsilankančios lenkės kviečia ir mus kai kada užeiti pas juos. K-nas

Bolininkės kviečia pas save šį vakarą

Bolininkės lauks visų šį vakarą su šviežios keptos hamės vakariene, pasiryžusios visiems mandagiai patarnauti. Prie geros vakarienės, bus ir ko įdomaus. Juk čia bus iteikti prizai geriausia pasižymėjusioms ir palinkėta laimės turnamente.

Vakarienė įvyks gegužės 8-tos vakarą, 7:30 val., Liberty Auditorijos restorane. Kaina $1.85. Kviečia visus pasilinksminti. Tuo patimi padėsite bolininkių geriausiam tymui pasiekti Chicagą ir ten būsiantį turnamentą šio mėnesio 21-23 dienomis. N. B.

Long Island City krautuvės savininkė kirto bizūnu pinigų pareikalavusiam plėšikėliui ir tuomi jį pravijo be grobio.

Medus su Arbata

Pradžioje pavasario reikia būt atsargiem, kad neapsirgti slogomis. Labai naudinga yra gert arbatą su medum, palaikymui vidurių geroje tvarkoje. O slogom apsirgus, tai tikrai yra reikalinga gerti daug arbatos su medum greitesniam pergalėjimui karščio.

KVORTA MEDAUS $1.25

Gaunamas Laisvės Įstaigoj

VINCAS SODAITIS

PETRAS KAPICKAS

Užlaiko Puikiai Įrengtą

BAR & GRILL

32 Ten Eyck St. Brooklyn, N. Y.

Telephone EVergreen 4-8174

TONY'S

UP-TO-DATE

BARBER SHOP

ANTANAS LEIMONAS

Savininkas

306 UNION AVENUE

BROOKLYN, N. Y.

Gerai Patyręs Barberis

Dr. A. Petrika

DANTŲ GYDYTOJAS

221 South 4th Street

BROOKLYN, N. Y.

Tel. EVergreen 7-6868

VALANDOS:

9—12 ryte; 1—8 vakare

Penktadieniais uždaryta

PEIST LANE DRUGS, Inc.

405 So. 4th Street

Cor. Hewes St.

Brooklyn, N. Y.

Visoki vaistai, kosmetikai, kūdikiams reikmenys, įvairūs daikteliai, ligonių kambariui reikmenys —už griežtai žemas kainas.

MAX PEIST, Ph. G.

Receptų Specialistai:

EDWIN LANE, Ph. G.

Tel. EV. 7-6238

MATTHEW A. BUYUS

(BUYAUSKAS)

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

426 Lafayette St.

Newark, 5, N. J.

MArket 2-5172

Laisvės Piknikas Brooklyne

Tai visos Didžiojo New Yorko apylinkės sąskridis pasilinksminimui ir paramai dienraščio Laisvės. Bus toje pačioje vietoje, kur pernai buvo:

National Park & Hall

63-13 38th Ave., Woodside, L. I.

Liepos July 4 tą

CHINCHILLAS

DEL PELNIMOSI

Patikrintos Veislės

BRED PAIRS — YOUNG PAIRS

LORNE SCHENINGER

64-46 233rd St., Bayside, L. I.

BA. 7-2960 BA. 4-3413

CHINCHILLAS

Blend Trast Graded

Geras pasirinkimas—

Ekstra Pasirinkimas

Proga Pradėti Pelningą Biznį—

Pasimatykite su Mumis.

CHINCHILLA BREEDERS EXCHANGE

Įsteigta 1940

476 Amsterdam Ave. (83rd), N.Y.C.

Tel. SU. 7-3752—Ar farma: RE. 9-2705

NEW YORK

BUSINESS OPPORTUNITIES

LUNCHEONETTE—FOUNTAIN

Pilnai įrengtas. Gera veikli sekcija, greta A. & P. Neša $700 į savaitę. Biznis lengvai padidinamas. Savininkas parduoda gerą biznio progą labai prieinamai. Matykite ar šaukite savininką.

3738 White Plains Road, Bronx

Telefonas OL. 5-9275

(86-92)

CANDY — LIGHT LUNCH

Pilnai įrengtas, gera biznio sekcija, skersai nuo 2-jų bankų, neša virš $600 į savaitę. Biznis lengvai padidinamas. Puikus užpakalinis kambarys. Renda $60, lysas. 6½ dienos. Savininkas parduoda puikią biznio progą labai prieinamai. Matykite ar šaukite savininką. **992 Bedford Ave., Brooklyn. Tel. MAINE 5-9246.**

(89-91)

BUTCHER SHOP

Tinkamas kosher ar ne kosher mėsai. Išvežiojimui ir ant vietos traktas. Pilnai įrengta. Elektrinės mašinos pjaustymas ir kapojimas. Band saw, barbeque departmentas. Renda $95 (ilgas lysas). Bendros įeigos $900 į savaitę. gerą biznio progą savininkas parduoda labai prieinamai. Matykite ar šaukite savininką.

1642 Coney Island Ave., Brooklyn

Tel. ES. 5-3679

(89-90)

HELP WANTED MALE

VYRAS DEL

CONFECTIONERY

LUNCHEONETTE

EBEL'S

228 Court St., Brooklyn 2, N. Y.

Telefonas UL. 5-5370

(90-92)

REAL ESTATE

FLATBUSH

2142 Haring St.

2 šeimų pusiau atskirtas mūrinis namas, 6 m. senumo. 30x105. Double possesion. 4—4½ kambariai. Viena blokas nuo Nostrand ir Avenue U. Busai.

NI. 8-5688

WESTBURY. $19,990. Dviejų aukštų namas. 4 miegrūmiai. Muzikos kambarys. Alicjum šildoma. Puiki apylinkė. Tinkama profesionalams.

CARMINE J. LAGNECE

219 Post Ave. Westbury 7-2154

(90-92)

FOR RENT

PLAINFIELD, CONN.

Pasirendavoja (2) Bungalows del Birželio ir Liepos mėnesių. Gesas ir elektra, šaldytuvas, tekantis vanduo, garo šiluma, maudynė. Privatinis beach del maudymosi ir žuvavimo.

Tel. RA. 6-6431

(90-92)

Gegužės 17 Coney Islande prasidės žuvautojų kontestas, su dovanomis laimėtojams. Vaikų skyriun ima iki 16 metų, nuo 16 eina į suaugusių grupę. Aplikacijos jau gaunamos Parkų Departmento žaismavietėse.

PRANEŠIMAI

WORCESTER, MASS.

Svarbu L.D.S. 57 kp. nariams

Gegužės-May 13 d. įvyks L.D.S. 57 kuopos reguliaris susirinkimas, kuriame bus balsavimas kandidatų į L.D.S. Centro valdybą. Taipgi bus daroma tarimas ar siųsti delegatus į L.D.S. 11-tąjį Seimą, kuris įvyks Liepos 12, 13 ir 14 dienomis Chicagoje. Visi nariai maloniekite dalyvauti susirinkime, kuris bus laikomas 29 Endicott St., pradžia 7:30 val. vakare.

L.D.S. 57 kp. Koresp.

(90-91)

ELIZABETH, N. J.

L.D.S. 33 kuopos susirinkimas įvyės 12 d. gegužės, 408 Court St. Prasidės 7:30 val. vakare. Šis susirinkimas bus svarbus, nes turėsime balsuoti už LDS centro viršininkus ir turėsime išrinkti delegatus į L.D.S. seimą. Šį pranešimą pastebėję LDS nariai rūpinkitės būti susirinkime, įvertinkite savo organizaciją.

A. S., sekr.

(90-91)

BROOKLYN, N. Y.

LDS 46 kp. susirinkimas įvyks gegužės 12 d., 7:30 v. v., Liberty Auditorium, 110-06 Atlantic Ave., Richmond Hill.

Visi nariai būtinai dalyvaukite. Rinksime Centro valdybą ir delegatus į seimą. Turėsime ir kitų svarbių reikalų aptarimui.

Valdyba.

(90-91)

RICHMOND HILL, N. Y.

LLD 185-tos kuopos susirinkimas įvyks geg. 12 d., 110-06 Atlantic Ave. Pradžia 7:30 v. v. Prašome visus narius dalyvauti ir užsimokėti už 1954 m. Už tai jums bus dėkinga valdyba. Sekr.

(90-91)

NEW YORK

HELP WANTED—FEMALE

REIKALINGA AUKLĖ

Nuo 20 iki 30 Metų

Nuolatiniam Darbui

Atskiras kambarys — Turi kalbėt angliškai. Randasi kiti darbininkai. $45 į savaitę.

Hempstead 7-6567

(89-91)

REIKALINGA NAMŲ DARBININKĖ

Jauna pora gyvenanti Long Islande, su trim vaikais reikalauja nuolatinės darbininkės. Turi būti kantri su vaikais ir mokanti kalbėti angliškai. Dėl pasitarimų skambinkite pirmadieniais.

Tel. EL. 5-5286 ar HO. 5-3515

(89-91)

NAMŲ DARBININKĖ

Paprastas valgių gaminimas, guolis vietoje—atskirame kambaryje ir maudynė. Maži namai 10 minučių iš New Yorko. Mylinti vaikus (2 mergaitės). Priimtina vėliaus atvykusioji, turi kalbėti angliškai. Jei patyrusi mokėsime gerą algą.

Morsemere 6-8453

Ketvirtadienį visą dieną ar bile kada vakarais.

(88-90)

BEAUTICIAN

Patyrusi visame darbe. 5 dienų savaitė. Valandos nuo 9-5 P. M. Gera alga. Linksmos darbo sąlygos.

Kreipkitės:

GRETCHEN'S BEAUTY SALON

1441 B'way, Hewlitt, L. I.

Franklin 4-0092.

(84-90)

REAL ESTATE

WOODHAVEN—NORTH

1 šeimos atskiras namas, 7 kambariai, uždaras porčius. Arti transportacijos, krautuvių ir mokyklų.

MIchigan 2-5582

(89-93)

SUNNYSIDE, L. I.

6 rūmų namas. Vienas 4 Rūmų

Tuščias Apartmentas

Įeigos $3,200

Kaina $17,000

Telefonas: **EX. 2-6387**

(89-90)

HOLLIS GARDENS, L. I. Gerai pastatytas, mūrinis ir medžių aptaisytas 9 kambarių namas. Pilnai išlaisytas sklepas, dubeltavas garadžius. Storms & screens, venetians. Daug kitų priedų. Gražiai žaliumynais apaugta, 100x117 pėstas. Gera gyvenimui apylinkė. Arti mokyklų, pirkimo ir važinėjimo. Gražus namai tik už $47,500. Matykite savininkę po: **88-01 195th St. (kamp. Hillside Ave.) Tel. HO. 4-3642 ar HO. 8-9501.**

(84-90)

MAHOPAC APYLINKĖJE PUIKU!

Apskritiems metams poilsiui puiki vieta. 8 kambariai, pilnai moderniniai. 2 akrų žemės, ežeras. Lengvai galima pasiekti miestą. Trumpas kelias į kaimą. Tinkama ūkininkystei. Parduodame arba išnuomojame. Prašome $23,500. Rašykite:

S. DEMBY, LONG POND RD., MAHOPAC, N. Y. arba telefonuokite po **7 P. M.: MAHOPAC 8-3659.**

(85-90)

COLONIAL HEIGHTS YONKERS

Rinktinė vieta — Pirmas parodymas naujų 6 rūmų Ranch—$28,500. Gyvenamasis rūmas, valgymui rūmas, virtuvė. Birch šėpukės ir Birch Paneling—Center Hall, 3 miegrūmiai, 2 maudynės, 2 karam garadžius ir pilnas sklepas. Pilnai išdekoruota. Arti mokyklų, krautuvių, **Kelrodis:** Į šiaurę ant Central Ave., į Melrose Ave., kairėn ant Helena Ave. No. 94. Budavotojo Tel. **SP. 9-7163.**

(88-90)

PUTNAM COUNTY

Farmų Pardavimai. Towners—100 pėdų priekis 85 ilgio. Senas namas, 18x24 — 2 aukštų, elektros ir telefono įrengimai gaunama. Gera kelias — $1,000 įnešimas, išmokėjimai. Telefonuokite:

MOunt Vernon 7-5224 del pasimatymo

(87-93)

SYOSSET ESTATES

SMART CUSTOM SPLIT LEVEL. Graži nuosavybės vieta. Pėsčiam nueinama į mokyklas, krautuves ir transportacijos vietą. Karštu vandeniu šildoma. 4 miegrūmiai, 2½ maudynių, salionas, valgymui rūmas, virtuvė, skalbykla. Optional Play Room. Šie namai siūlo jums viršaus 3,000 sq. pėdų gyvenmui vietos. Ant 1/3 akro, kaina $24,990.

W. J. DOUGHERTY, JR.

Custom Builder & Civil Engr.

264 Split Rock Rd.—SY. 6-8981, HI. 3-3880.

Kelrodis: Northern Blvd. važiuojant, pervažiavus Rothman's, po tiesiai ant Split Rock Rd.

(84-85)

ASTORIA

2 Šeimų Mūrinis

5 Metų Senumo

7 rūmų Duplex, 2½ rūmų apartmentai, patio, daug ekstra įrankimų. Abu apartmentai tušti on Take.

$24,000

Telefonuokite: AS. 8-5182

(86-87)